

Onder Weg

Inspiratie
voor
reisgenoten

Proeven,
maar ook
watertanden

THEMA: GENEZING

12 **TWEEGESPREK** 'GELOOF IN GENEZING, MAAR WEES VOORBEREID OP HET LIJDEN' > 16 **NELLY VAN KAMPEN**
'GOD IS GOD, OOK ALS HIJ NIET DOET WAT IK GRAAG WIL' > 28 **REPORTAGE** DRIE GEMEENTEN OVER GENEZING

08 OPINIE

Genezing in de tussentijd van het koninkrijk

Welke plek hebben genezingen in het koninkrijk dat in Jezus is begonnen? En wat betekent dat voor ons vandaag? Ronald Westerbeek geeft een aanzet voor een theologisch kader voor genezingsbediening in de gemeente. 'Vertrouwen we erop dat Gods koninkrijk is begonnen en dat Hij met ons is als we hierin wandelen? Dan durven we in gehoorzaamheid en vertrouwen de zieken de handen op te leggen.'

12 TWEEGESPREK

'Geloof in genezing, maar wees ook voorbereid op het lijden'

Over gebedsgenezing zijn christenen sterk verdeeld. Dat geldt ook voor de theologen onder hen. Sommigen zien een directe lijn van Jezus' genezingen naar de opdracht van de kerk vandaag. Voor anderen zijn genezingswonderen vooral iets uit de tijd van het Nieuwe Testament. *OnderWeg* ging met twee theologen op zoek naar de verschillen en de overeenkomsten.'

16 INTERVIEW

'God is God, ook als Hij niet doet wat ik graag wil'

Nelly van Kampen-Boot (57) werkte drie jaar als zendeling-docent aan een seminarie in Maleisië toen begin 2015 darmkanker met uitzaaiingen bij haar werd ontdekt. Zendingswerk in Azië was de hartenwens van Nelly en haar man Pieter, maar voor die in vervulling kon gaan, kreeg Pieter longkanker. Hij stierf in 2009. Uit de vele reizen die ze naar Azië hadden gemaakt, kwam het boek *Ruimte voor het wonder* voort. Tijdens haar verlof in Nederland ontmoeten we elkaar rond de vraag waarom ze ruimte voor het wonder bepleit.

22 INTERVIEW

Huisarts Kruijthoff onderzoekt de feiten rondom gebedsgenezing

Huisarts Dick Kruijthoff in Bleskensgraaf maakte van dichtbij een wonderlijke genezing van een patiënt mee. Zij leed jarenlang aan ernstige posttraumatische dystrofie tot ze, op één moment, genas door gebed. Deze gebeurtenis stimuleerde Kruijthoff tot verder onderzoek naar gebedsgenezing. Wat is hier echt in en wat niet? Wat zijn de feiten?

28 OPINIE

Een veilige kerk gezocht

Veel mensen zijn op zoek naar veiligheid. Je zou verwachten dat kerken vrede en veiligheid bieden. Soms is dat ook zo. Jan Ophoff laat echter zien dat je niet zomaar een veilige kerk bent. 'Als je voor iedereen een veilige kerk wilt zijn, dan zul je merken dat het gaat schuren.'

36 JEUGDWERK

Wat spreekt jongeren aan?

Het Brexitreferendum en de verkiezing van Trump hebben duidelijk gemaakt dat in de westerse samenlevingen de onderscheiden generaties verschillende ideeën hebben over de toekomst. Voorstanders van de Brexit en van Trump waren vooral 45-plussers, de tegenstanders meestal jonger dan 35. Die verschillen tussen de generaties zijn er ook in de kerk.

32 MISSIONAIR

Wat houdt jou tegen?

In zijn werk als evangelisatietrainer hoort Peter Wierenga veel mensen vertellen waarom ze evangelisatie moeilijk vinden of er niet aan toekomen. Hij noemt dit tegenwoordig evangelisatie-uitvluchten: woorden en gedachten die maskeren dat je iets eigenlijk niet wilt, niet urgent of belangrijk vindt.

38 WANDELEN MET GOD

Vervreemd van je land

Af en toe kan Embert Messelink zich knap vervreemd voelen van het land waar hij woont. Soms heeft dat letterlijk te maken met wat we met dat land – de grond – doen. Als we niet oppassen krijgen we een economisch rendabel, maar akelig eentonig landschap – als dat al niet het geval is. Maar, schrijft hij, het land waar je woont, is niet zomaar een willekeurig stukje grond.

24 REPORTAGE

Zeven vragen over genezing

Gebedsgenezing. Een beladen woord, waar veel mensen de kriebels van krijgen. De gedachten gaan al gauw naar excessen en teleurstellingen, in de hand gewerkt door massale genezingsconferenties. Met een zevental vragen ging Elze Sietzema-Riemer langs gemeenten uit de GKv, de NGK of dicht daarbij, in Amersfoort, Houten en Rotterdam. Gaandeweg ontdekte ze dat er naast foute verhalen over genezing ook mooie verhalen te vertellen zijn.

EN VERDER:

04 Mededeling

05 In beeld

06 Praktijklokaal

14 Redactioneel

21 Nieuws

21 Colofon

30 Woordzoeker

32 Column Eline de Boo

34 Stimulans

39 Column Maarten Verkerk

Spanning

Het is 1975. Op een charismatische conferentie met gebedsgenezers Katryn Kuhlmann maak ik mijn eerste genezingswonder mee. Een jongen van 10 jaar, bijna blind en met brillenglazen als jampotbodems, kan opeens zonder bril de kleinste lettertjes lezen. Hij en zijn ouders zijn extatisch van vreugde. *Praise the Lord!*

Het is 2016. In een CGK/NGK-kerkblad lees ik het getuigenis van een hoogbejaard gemeentelid. Hij lijdt aan een gekmakende stofwisselingsziekte, waar de artsen geen raad mee weten. 'Dus riep ik de Here aan in mijn nood', vertelt hij. De predikant en een ouderling bidden met en voor hem. Aanvankelijk is er geen verbetering, maar een paar weken later wordt hij op een nacht wakker. 'Het was alsof de heilige Geest tegen me zei: nu is het mijn tijd, door een wonder word je nu genezen.' De volgende morgen zijn alle symptomen weg. Hij is beter en prijst zijn God: 'Hij is het die mijn heil bewerkte. Ik loof de Heer mijn leven lang.'

Tussen 1975 en 2016 hoorde ik veel meer van dit soort genezingswonderen. En dan heb ik het niet over de oncontroleerbare verhalen van 'duizenden genezingen' van gebedsgenezers in verre landen, maar over gedetailleerd beschreven, geloofwaardige genezingen dichtbij. Jazeker, God geneest. Vaak door artsen en medicijnen, maar soms ook zonder hen.

Tegelijk denk ik aan Rachel en Lieke uit onze eigen gemeente. Twee jonge meisjes voor wie we tijdens hun ziekte intens en met verwachting baden, maar die allebei stierven. En ik denk aan die vele anderen in familie-, vrienden- en gemeentekring voor wie we God even harts-tochtelijk om genezing smeekten, maar die ook stierven. En wie heeft die ervaring niet?

Over de spanning tussen verwachtingsvol bidden om genezing en een uitkomst die vaak anders is, gaat dit nummer. Over wat we mogen verwachten in het koninkrijk dat in Jezus is begonnen, maar dat er nog niet in volle omvang is. Volgens Ronald Westerbeek is het: proeven van wat God al geeft en tegelijk watertanden om wat nog

moet komen. Van harte en zonder ophouden tot God bidden, maar tegelijk met de zieke Nelly van Kampen zeggen: 'God is God, ook als ik niet beter word.' En altijd gaat 'de gewonde genezer' onderweg met je mee.

**Ad de Boer (NGK),
redacteur *OnderWeg***

Inspiratie voor reisgenoten

“OnderWeg is een actuele bron van toerusting en inspiratie.”

Neem een proefabonnement: www.onderwegonline.nl
Eerste drie maanden gratis!

richting inspiratie

OnderWeg Inspiratie voor reisgenoten

Mededeling

OnderWeg in 2017

Vanaf januari 2017 ondergaat *OnderWeg* enkele wijzigingen. Daar is het twee jaar na de start volgens ons tijd voor. Enkele rubrieken verdwijnen: de ‘kennismakingsrubriek’ In Beeld en de rubriek Missionair. Informatie over missionair werk van gemeenten gaat naar de rubriek Praktijklokaal. Voor Wandelen met God en Woordzoeker komt de nieuwe, stevige Bijbelstudierubriek Eyeopener in de plaats. Nieuw is ook Ontmoeting, een persoonlijk interview dat een inblik geeft in wat de geïnterviewde gelooft, denkt, vindt, voelt en ervaart. Om te kunnen investeren in deze en andere verbeteringen van de kwaliteit van *OnderWeg* heeft het bestuur van de persvereniging die *OnderWeg* uitgeeft met ingang van 2017 de prijs van een (papieren) jaarabonnement verhoogd van € 46,- naar € 48,50. Een halfjaarabonnement kost voortaan € 26,75, een studentenabonnement € 24,25.

Afscheid

Ook in de redactie blijft niet alles bij het oude. Recent hebben we afscheid genomen van Bas Luiten. Na 25 jaar redacteurschap van *De Reformatie* (waarvan vele jaren als hoofdredacteur) en van *OnderWeg* achtte hij de tijd van vertrek gekomen. Als medewerker blijft hij beschikbaar voor bijdragen aan *OnderWeg*.

Pieter Kleingeld beëindigt zijn redacteurschap met ingang van 2017, omdat hij het redactiewerk niet meer goed kan combineren met zijn werk als gemeentepredikant en zijn overige activiteiten. Daarmee sluit hij een periode van acht jaar redacteurschap bij *Opbouw* en *OnderWeg* af. We zijn Bas en Pieter dankbaar voor hun bijdrage, elk op geheel eigen wijze, aan de christelijke opinievorming.

Nieuwe redactieleden

Tegenover het vertrek van Bas en Pieter staat de komst van drie nieuwe redactieleden. Debbie den Boer (26) behaalde in 2015 haar master theologie (richting missionaire gemeente) aan de TU Kampen en is bezig met een promotiestudie. Ze is jeugdouderling in de NGK Breukelen. Karel Smouter (45) is predikant van de NGK Wageningen en bestuurlijk betrokken bij de Nederlands Gereformeerde Toerusting en de Stichting Evangelische Toerusting Afrika en Azië. Maarten van Loon (47) is sinds 2011 predikant van de GKv Dalfsen-Oost. Daarvoor werkte hij 15 jaar als wetenschappelijk onderzoeker luchtverontreiniging. Over Romeinen 1 schreef hij het boek *In liefde en trouw*.

We zijn blij dat de redactie met hun komst weer op sterkte is en zien ernaar uit om in 2017, samen met hopelijk een groeiend aantal lezers, onderweg te zijn in en naar Gods koninkrijk.

Bestuur en hoofdredactie *OnderWeg*

Zendings-Diaconessenhuis
Bethanie

Ontvangen en doorgeven
met hart en handen

Stilte in een drukke, jachtige wereld.

Thema-retraites

Volg van maandag t/m vrijdag het dagritme van de diaconessen waarbij één thema centraal staat.

- Leven met hoop
- Wie ben ik eigenlijk?
- Dichtbij God
- Vertrouwen in vergeving
- Geroepen tot navolging

30 januari t/m 3 februari
27 t/m 31 maart
1 t/m 5 mei
25 t/m 29 september
6 t/m 10 november

www.zdh.nl | 0343-723 780 | info@zdh.nl

retraite   bezinning   rust   stilte

In beeld: Marco van der Straten

Leeftijd: 45

Woonplaats: Harmelen

Kerkelijke gemeente: NGK RijnWaarde, Utrecht/Leidsche Rijn

Gezinsomstandigheden: getrouwd met Alie, vader van Robin (22, getrouwd met Nathalie), Krista (20) en Joël (17)

Werk: hoofdredacteur *Visie* en E0.nl/geloven

>> Tijdens een stilteretraite heb ik de vrede van Christus heel intens ervaren <<

1. Hoe zie jij jezelf als christen?

Als een mens die zich geliefd weet door Christus. Ik kan niets doen om zijn liefde te verdienen, maar ook niets om die liefde kwijt te raken. Dat is iets wat ik mezelf geregeld moet voorhouden. Ik probeer een gezonde balans te bewaren tussen me voluit inzetten in zijn koninkrijk en ontspannen in de wetenschap dat zijn plan niet van mijn inzet afhankelijk is.

2. Wat is je mooiste ervaring in de kerk?

Ik vind het bijzonder dat de belangrijkste gebeurtenissen in mijn leven

daar een plek kunnen hebben. Van de feestelijke trouwdienst afgelopen augustus van onze zoon, tot het grote verdriet om het gemis van mijn overleden vader, alweer tien jaar geleden. Samen geloven, groeien, zoeken.

3. Welk Bijbelgedeelte vind jij het meest indrukwekkend?

De intense verbondenheid van God met ons leven, zoals die spreekt uit Psalm 139, die blijft verrassend mooi. Het was mijn vaders lievelingspsalm. In de nacht voordat hij stierf, toen hij eigenlijk al niet meer aanspreekbaar was, heb ik de psalm nog aan hem voorgelezen. Die herinnering, dat moment midden in de nacht, is sindsdien voor mij verbonden met deze psalm.

4. Waar maak jij je boos over?

Als mensen aan de kant gezet worden omdat ze anders zijn dan wij, zeker als dat gebeurt door misbruik van Bijbelteksten of kerkregels.

5. Wanneer heb je God het meest concreet meegemaakt in je leven?

Twee jaar geleden zat ik ziek thuis door een immuunziekte. Tijdens een stilteretraite in de Paulusabdij heb ik de vrede van Christus heel intens ervaren. Net als Maria: alleen met Hem zijn was genoeg.*

6. Als je één diepe wens aan God zou mogen voorleggen, wat zou dat zijn?

Ik kan moeilijk

kiezen tussen: 'Heer, kom alstublieft terug en breng weer vrede en gerechtigheid op aarde' en 'Geef me nog even de tijd om te genieten van ons gezin, en geef mensen die me lief zijn nog de kans om U te leren kennen.'

7. Wat is belangrijker in jouw geloof: verstand of gevoel?

Ik ben echt een gevoelsmens en kan dingen heel intens beleven. Tegelijk denk ik graag gewoon logisch na, ook over geloofszaken. Maar ten diepste ben ik een emotioneel mens.

8. Wat wil jij als christen meegeven aan de lezers van *On-derweg*?

Tijdens het jaar dat ik ziek thuis was, kreeg ik wekelijks een kaart van een trouwe collega. Elke week schreef ze erop: 'Wees mild voor jezelf.' Ik denk daar nog veel aan terug. Eigenlijk is het de kern van het evangelie. Zoals God dankzij Jezus mild is voor ons, zo mogen wij dat ook voor onszelf en anderen zijn. Dus: wees mild.

* In februari 2017 verschijnt bij Ark Media *Ik val niet uit zijn hand*, een boekje met veertig hoopvolle overdenkingen, dat Marco schreef naar aanleiding van zijn ziekte en zijn ervaring in het klooster.

Advent Challenge in GKv Schildwolde

Elke gemeente geeft op haar eigen manier invulling aan advent. Bijna overal wordt aan het begin van de diensten één van de vier adventskaarsen aangestoken en in tal van gemeenten worden in en buiten de preek Rachel, Tamar en andere vrouwen uit het geslachtsregister van Jezus voor het voetlicht gebracht.

In de GKv Schildwolde doen ze het anders en houden ze een Advent Challenge, met uitdagingen voor in de adventstijd. Facebook krijgt daarin een prominente plek. Zo konden de kerkliden elkaar in de week na de tweede adventszondag dienen met hun eigen speciale lied: soms een adventslied, soms een ander lied. De uitdaging was: kies een christelijk lied, beluister het elke dag en zet het vooral op je eigen tijdlijn van Facebook, zodat je Facebookvrienden het ook zien. Ruim veertig gemeenteleden deden eraan mee, met klassiekers als Händels *Messiah*, liederen uit Opwekking en van Sela, maar ook met ruigere nummers van bijvoorbeeld Delirious. Soms zetten ze

er een korte toelichting bij, waarom dat lied hun zo raakte en uiteraard leverde de liedkeus reacties van anderen op. Anne Lies Mossel-de Kievit, één van de deelnemers, maakte een gedicht over de impact die het had. Zij schreef onder andere:

*Elk lied weerspiegelt nieuw verlangen,
in elke melodie is Hij.*

*Hij houdt mijn aandacht écht gevangen,
bemoedigt en verwondert mij.*

De challenge voor de nieuwe week wordt steeds tijdens de zondagse dienst bekendgemaakt. De toelichting vindt na de wetslezing plaats en haakt aan bij één van de tien geboden. De challenge in eerste adventsweek sloot aan bij het eerste gebod en hield in: zet tijdens de kerkdiensten in de adventstijd je mobiel uit. De tweede challenge (het uitkiezen van een speciaal lied) had te maken met het tweede gebod: maak geen godenbeelden. Dat raakt de omgang met God in bidden, Bijbellesen én zingen. Ds. Kees van Dusseldorp: 'Achtergrond

De aankondiging van de tweede challenge tijdens de kerkdienst.

van de Advent Challenge is dat ik naast de kindmomenten in de dienst ook eens iets voor jongeren en jongvolwassenen wilde doen. Bovendien leek het mij goed om de geboden eens heel concreet door te vertalen, en dan niet zozeer als een claim, maar als een uitdaging.'

Webtip

www.facebook.com/gkvschildwolde

NGK Zwolle II: tienerprogramma tijdens de kerkdienst

(beeld Maxim Ibragimov/123RF)

De kerkdienst is voor tieners soms moeilijk te volgen. De oude hint om je in de preek te richten op 14-jarige vmbo'ers werkt kennelijk niet meer. Maar de NGK Zwolle II gaat er wat aan doen. In april van dit jaar is een proef gedaan met een speciaal programma voor tieners en dat beviel zo goed dat ze ermee verder gaan. Er wordt gewerkt met twee leeftijdscategorieën: 11-15 en 16-20 jaar. Voor beide groepen komt er een serie van vier programma's tijdens de morgendienst. De tieners verlaten met de kinderen van de Bijbelgroepen

op een bepaald moment de dienst. De kinderen komen tegen het eind van de dienst terug, de tieners niet. In een speciale ruimte vinden de tieners een spreker die de dienst met hen voortzet en een op hen gerichte 'preek' houdt. In de jeugdkringen wordt erover doorgesproken, of is al eerder over het betreffende thema gesproken. Via de beamer en het kerkblad wordt de gemeente geïnformeerd over het programma. Jeugdouders Renco Schoemaker: 'Het is nog een proef; later zullen we de andere kerken in Zwolle erbij betrekken.'

Aandacht voor veiligheid kerkgebouw

Abraham Kuyper beschreef al de paniek die kan ontstaan als er tijdens de kerkdienst brand uitbreekt en pleitte ervoor om daar bij de opzet van het kerkgebouw rekening mee te houden. Dat was lang voordat er in Nederland een Bouwbesluit ging gelden, dat ook op kerken van toepassing is. Dat besluit verplicht kerken om te zorgen voor bhv'ers, brandblussers, noodverlichting en nooduitgangen. Daarnaast bevat het eisen voor de inrichting van een kerkgebouw. De NGK Nunspeet loopt daar tegenaan: hun kerkgebouw wordt te klein en ze hebben een oplossing moeten zoeken om de wettelijk vereiste ruimte tussen de rijen stoelen te handhaven.

>> *De kerkenraadsleden hebben tot taak om de kinderen buitenom via het raam te evacueren* <<

In veel kerken ligt er op of bij de kansel een instructie over wat te doen bij een noodsituatie. In de Kristalkerk (GKv) in Hengelo ligt geen veiligheidsinstructie op de kansel: de koster neemt in een noodsituatie de leiding. Wel krijgt een samenvatting van het ontruimingsplan

een plek in de gemeentegids. Onlangs hield de Kristalkerk een ontruimingsoefening. Geëvalueerd is welke onderdelen goed en welke nog fout gingen, en vervolgens is de gemeente daarover geïnformeerd. Goed was dat de kerk binnen drie minuten via de nooduitgangen ontruimd was. De gewone uitgang kon niet worden gebruikt, omdat de oefening een brand in de keuken betrof, bij de hal van de kerk. De keuken is de meest voorkomende plek waar brand uitbreekt. Maar volgens veiligheidscoördinator Herman Hiemstra zou het nog sneller dan in drie minuten moeten kunnen. Verder werd in Hengelo duidelijk dat de nooduitgangen van de zalen die tijdens de dienst voor het kinderwerk worden gebruikt, niet toereikend waren. Als voorlopige oplossing is ervoor gekozen om een veiligheidshamer naast de ramen van deze zalen te hangen. In Hengelo kwam het onderwerp veiligheid weer op de agenda omdat de aandacht ervoor in de loop van de tijd was verwaterd. Er is een team van zo'n twaalf bhv'ers. Zij zorgen er volgens een eigen rooster voor dat er in elke kerkdienst enkele bhv'ers aanwezig zijn. Bij een ontruiming hebben ze onder meer de taak om de ruimtes te controleren op mogelijk achtergebleven mensen.

De GKv Assen-Marsdijk gaf ook aandacht aan de veiligheid. Daar werd op zaterdag 11 december een cursus gegeven voor de bhv'ers, met drie onderdelen: ontruimen,

(beeld ambrozinio/123RF)

EHBO (inclusief reanimatie) en brandbestrijding. Er was 'brand' in de keuken en er hing veel rook. Bij de oefening is ook het ontruimingsplan kritisch bekeken. In dat plan hebben de kerkenraadsleden tot taak om de kinderen buitenom via het raam te evacueren. De bhv'ers 'vegen' de kerk schoon, evacueren eventuele achterblijvers en lopen om het gebouw heen om door de ramen te controleren op achterblijvers. En als ze eentje zien? Bhv'er Gert Pool: 'Dan kun je niet in alle gevallen zelf nog iets doen; in een echt noodgeval is dat soms onmogelijk.' Maar dan zijn de veiligheidsdiensten al gewaarschuwd.

Webtip

www.steunpuntkerkenwerk.nl/organisatie-en-beheer/beheer-gebouwen-en-exploitatie/arbo-en-veiligheid

"OnderWeg is een actuele bron van toerusting en inspiratie."

Inspiratie voor reisgenoten

Neem een proefabonnement:
www.underwegonline.nl
Eerste drie maanden gratis!

richting inspiratie

Genezing in de tussentijd van het koninkrijk

Welke plek hebben genezingen in het koninkrijk dat in Jezus is begonnen? En wat betekent dat voor ons vandaag? Een aanzet voor een theologisch kader voor genezingsbediening in de gemeente.

tekst **Ronald Westerbeek**

(beeld Creativa Images/Shutterstock)

In zijn baanbrekende boek *De komst van het koninkrijk* was nieuwtestamenticus Herman Ridderbos er al in 1950 glashelder over: Jezus kwam niet alleen voor vergeving van zonden, maar om het koninkrijk van God te brengen. Dit koninkrijk brengt het leven in al zijn volheid (Johannes 1:10). Het brengt genezing, bevrijding en herstel, en het rekt af met alle machten die het leven beknotten en kapotmaken. De wonderen die Jezus doet, zijn daarom niet alleen maar bedoeld om zijn boodschap kracht bij

te zetten. In die wonderen breekt het nieuwe leven van Gods koninkrijk daadwerkelijk door.

Als Johannes de Doper twijfelt of Jezus wel de messias is die Gods koninkrijk brengt, wijst Jezus op zijn genezingswonderen: 'Blinden kunnen weer zien, verlamden weer lopen, mensen met huidvraat worden gereinigd en doven kunnen weer horen, doden worden opgewekt, aan armen wordt het goede nieuws bekendgemaakt!' (Lucas 7:18-23). Oftewel: kijk, dit gebeurt er als Gods koninkrijk doorbreekt.

Het kan dan ook niet anders, zegt Ridderbos, dat Jezus die 'wondermacht' overdraagt op zijn leerlingen als Hij hen uitzendt om Gods koninkrijk te verkondigen. Eerst zendt Jezus de twaalf discipelen uit: 'Hij riep de twaalf bij zich en gaf hun macht en gezag over alle demonen, en de kracht om ziekten te genezen. Daarna zond Hij hen uit om het koninkrijk van God te verkondigen en zieken te genezen' (Lucas 9:1-2). Daarna zendt Hij 72 anderen (Lucas 10:1-9) en vervolgens al zijn volgelingen tot aan de voltooiing van de wereld (Matteüs 28:18-20; Marcus 16:15-18; Johannes 20:21-22). Vergeving, genezing en bevrijding – het hoort onlosmakelijk bij de verkondiging van het koninkrijk, dat heelheid van leven brengt (Lucas 4:18-21). Het hoort onlosmakelijk bij de gemeente van Christus. Meer dan zestig jaar na Ridderbos trekken nieuwtestamentici als James Dunn en Tom Wright dezelfde conclusie.

Het is één ding om dit te belijden, maar nog iets anders om het in praktijk te brengen. Is het wel goed om ons in de gemeente te richten op lichamelijke genezing? Moet de praktijk van allerlei gebedsgenezers die genezing 'claimen' ons niet terughoudend maken? De discipelen genazen met gezag: 'In Jezus' naam, sta op!' Hebben wij dat gezag wel? Ik stip drie dingen aan: de aard van Gods heil, de timing ervan en onze rol in de aanzegging ervan.

Versmallen

Het heil van het koninkrijk betekent sja-

lom voor de schepping: het aardse leven wordt genezen en hersteld in de liefde van God. Het gaat daarbij om de hele mens, inclusief sociale en economische gerechtigheid: een eerlijke wereld, zodat het leven kan bloeien. Het heil dat Christus bedient in en door zijn gemeente laat zich niet versmallen tot zielenheil, in de trant van: de kerk is er voor de ziel, artsen en psychiaters zijn er voor lichaam en geest. In de christelijke gemeente mag namens Christus genezing worden bediend naar geest, ziel én lichaam. Dit moet niet worden omgedraaid (zoals in sommige charismatische kringen gebeurt): we hebben geen artsen of psychiaters nodig, want we kunnen bidden. Om met Harmen U. de Vries te spreken:

>> Theoretisch geloof is geen geloof <<

'Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts.' Laten we dus, wanneer we in de gemeente bidden met zieken, die héle mens op het oog hebben. Versmal het niet tot zielzorg (zoals in veel traditionele kerken), maar evenmin tot lichamelijke genezing alléén (zoals in sommige charismatische genezingsbedieningen). Ook Jezus kijkt dieper dan alleen de lichamelijke aandoening: mensen worden genezen en hersteld in de liefde van God, in hun relaties, in het leven zoals God het heeft bedoeld.

Touwbrug

Herman Ridderbos liet zien dat we niet kunnen zeggen dat het ene deel van het heil van Gods koninkrijk al wel is gekomen (bijvoorbeeld vergeving) en het andere deel niet (bijvoorbeeld genezing). Waar Jezus Christus is, en dat is nu in het midden van zijn gemeente, daar kan het heil in alle facetten ontvangen en genoten worden: zieken kunnen worden genezen, doden kunnen worden opgewekt. Het koninkrijk is aangebroken, maar tegelijk is het nog niet vervuld: het kwaad

raast onverminderd voort in de wereld en ziekte en dood lijken nog te heersen. In theologische termen: het koninkrijk is 'geïnaugureerd', maar nog niet 'gerealiseerd'. Het is er en we mogen verwachten dat het inbreekt op onze werkelijkheid. En tegelijk: het is er nog niet, dus we rekenen ermee dat het vaak op zich laat wachten.

Maar als we in praktijk gaan brengen wat we zeggen te geloven, dan wordt het spannend. Als je een man bij een diep ravijn vraagt of hij gelooft dat de touwbrug hem zal houden, antwoordt hij volmondig ja. Maar als hij uitgedaagd wordt om de kloof over te steken, deinst hij terug. Gelooft hij echt dat de touwbrug hem houdt?

Theoretisch geloof is geen geloof. Geloven is vertrouwen dat zich bewijst in daden. Vertrouwen we erop dat Gods koninkrijk is begonnen en dat Hij met ons is als we hierin wandelen? Dan durven we in gehoorzaamheid en vertrouwen de zieken de handen op te leggen, zoals we lezen in het Nieuwe Testament, in de verwachting dat God op ons gebed geneest. Terwijl we tegelijk in alle nuchterheid weten dat genezing vaak zal uitblijven of onvolledig zal zijn – en altijd slechts voorlopig – omdat Gods konink-

rijk pas vervuld zal zijn als Jezus opnieuw verschijnt. Dat mag ontspannenheid geven in de genezingsbediening, vanuit een kinderlijk vertrouwen.

Op dit punt verschil ik wezenlijk van mening met bijvoorbeeld Bill Johnson (Bethel Church, Redding) en Randy Clark (There Is More), die uitgaan van een gerealiseerde eschatologie: Christus heeft het volledige heil voor ons verworven aan het kruis en dus is het volledig beschikbaar voor wie gelooft. Jesaja 53:4-5 ('zijn striemen brachten ons genezing') wordt zo uitgelegd dat we op precies dezelfde wijze waarop we vergeving voor onze zonden hebben ontvangen ook genezing hebben ontvangen.

Zij putten uit een andere theologische bron dan New Wine en John Wimber, namelijk die van Kenneth Hagin en de Word of Faith-beweging. Volgens deze theologie kunnen gelovigen zich hun 'rechtmatige erfdeel' toe-eigenen door het in geloof te claimen: *name and claim*. Zo sprak Bill Johnson een kankervrije zone uit rond zijn kerk.

Randy Clark is behoorlijk genuanceerd en spreekt eerlijk over het uitblijven van genezing. Maar als hij hierbij verwijst naar het 'nog niet' van het koninkrijk, bedoelt hij daarmee: het koninkrijk

breekt nog niet volledig door omdat er onvoldoende geloof is. Dat is echt wat anders dan het 'nog niet' van een geïnaugureerde eschatologie: we leven in een spanningsvolle tussentijd, waarin het heil van koninkrijk volop verwacht en bediend mag worden en tegelijk nog vaak op zich laat wachten.

Genezing is nooit een recht, maar altijd een genadegave. De Zuid-Afrikaanse theoloog Derek Morhew schrijft in *De grote doorbraak*: 'De wereldbeschouwing van het koninkrijk doet ons voortdurend openstaan voor tekenen en wonderen en overweldigend ingrijpen van God. Tegelijk geeft het ons geduld als dingen nog uitblijven. Iedere belofte van God (...) is gekleurd door het mysterie van het koninkrijk: het wordt steeds uitgesteld door God en is toch vlak om de hoek. We leven proevend, maar ook nog water-tandend.'

Achterdeurtje

Hoe bidden we het gebed om genezing? Wat is onze rol in het aanzeggen van Gods heil? Gereformeerden leggen terecht grote nadruk op Gods soevereiniteit. God is onafhankelijk en laat zich niet manipuleren. Hij handelt vanuit zichzelf en vanuit wie Hij is. Dat behoedt voor de wetmatige benadering van sommige gebedsgenezers: als ik dit uitspreek (de naam van Jezus), dan gebeurt er dát (genezing).

De nadruk op Gods soevereiniteit kan echter ook scheefgroeien en verworden tot lijdelijkheid. Dan bidden we wel om genezing, maar ach, 'de mens wikt maar God beschikt'. Zo'n spiritualiteit berooft ons van verwachting. De Heidelbergse Catechismus gaat hier scherp tegenin en spoort ons aan om God van harte aan te roepen, in volle verwachting dat Hij ons dan 'alles wil geven wat wij nodig hebben voor lichaam en ziel'. God reageert op ons gebed. De catechismus zegt zelfs dat God zijn genadegaven alléén aan hen geeft 'die van harte en zonder ophouden Hem daarom bidden' (Zondag 45). We

'Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts.' (beeld Syda Productions)

mogen bij God op de deur bonzen!

Als we ons gebed om genezing afsluiten met 'maar uw wil geschiede', kan dit zomaar een achterdeurtje zijn om ons in te dekken tegen teleurstelling. Maar zo heeft Jezus deze bede niet bedoeld. Het is geen berustende verzuchting, maar een vurig appèl op God: 'Heer, we weten dat uw nieuwe wereld gaat komen, waarin U alle zonde, ziekte en de dood voorgoed hebt weggedaan. Maar we hebben het vandáág zo hard nodig! Laat het komen, Heer!'

'Laat uw wil gedaan worden op aarde.' Die bede is nodig. Niet omdat het nog maar de vraag is of God wel wil genezen, maar omdat Gods wil nog lang niet overal op aarde gedaan wordt. Het koninkrijk is nog komende. We leven immers, zoals Oscar Cullmann schreef, in de tussentijd tussen 'D-Day' en 'V-Day': Christus heeft de beslissende slag al gewonnen aan het kruis, maar de strijd is nog niet gestreden.

Eerbiedige schroom

Over Jezus lezen we dat Hij gezag heeft over ziekte (Matteüs 8:5-13). Als Hij zijn leerlingen uitzendt om het koninkrijk te verkondigen, laat Hij hen delen in dit gezag (Matteüs 10:1). De eerste christenen bidden met gezag: 'In de naam van Jezus Christus van Nazaret, sta op en loop' (Handelingen 3:6). Hebben wij gezag over ziekte? Kunnen wij met die woorden bidden?

Abraham Kuyper liep met zijn driedelige studie over het werk van de heilige Geest (1888-1889) ver vooruit op recente studies daarover. Zo bespreekt hij de doop van Jezus in de Jordaan (Matteüs 3:13-17; Marcus 1:9-15; Lucas 3:21-22). Wat gebeurde daar nu precies?

Het is belangrijk, zegt Kuyper, om zorgvuldig onderscheid te maken tussen Jezus' goddelijke en menselijke natuur, en tussen gezag en kracht. Jezus ontvangt niet pas hier zijn gezag; als Gods Zoon had Hij, naar zijn goddelijke natuur, al gezag over de schepping. Dat gezag

wordt bij de doop slechts bevestigd: 'Dit is mijn geliefde Zoon!' Betekent dit dat Jezus vanaf zijn geboorte wonderen kon doen, omdat Hij nu eenmaal God was? Nee, zegt Kuyper: daarvoor is ook kracht nodig. En alle goddelijke kracht die de Zoon in eeuwigheid had, had Hij afgelegd om volledig mens te worden. Wat er gebeurt bij de doop in de Jordaan, is dat de inwonende Geest werkzaam wordt in zijn menselijke natuur en Hem steeds vult met kracht om wonderen en tekenen te doen. Pas dan kan Hij zijn bediening beginnen.

Dat is een spannende constatering. Als Jezus mensen kon genezen omdat Hij nu

>> 'We leven proevend, maar ook nog water-tandend' <<

eenmaal God was, dan ligt dit buiten ons bereik. Maar als Jezus zijn wonderen en tekenen deed in zijn menselijke natuur, dan staat het meteen op scherp voor ons.

Hebben wij gezag zoals Jezus gezag had? Nee, Jezus had gezag omdat Hij Zoon van God was. Maar: in Hem zijn wij aangenomen als zonen van God en mede-erfgenamen met Christus (Romeinen 8:15-17). We delen in het gezag van Christus en op dit gezag mogen we zieken de handen opleggen (vergelijk Handelingen 4:9-10; 4:30). Dat is méér dan alleen een vragend gebed om genezing.

Hebben wij kracht, zoals Jezus dit had? Nee, Hij was zonder zonden en in Hem woonde de volheid van de Geest zonder enige beperking (Kolossenzen 1:19; Johannes 3:34). Maar: in Christus ontvangen wij dezelfde Geest die ook in Hem was in zijn menselijke natuur. Dezelfde kracht die werkzaam was in Jezus en

Hem opwekte uit de dood, schrijft Paulus aan de Efeziërs, is werkzaam in ons (Efeziërs 1:18-23 en 2:10).

Tweemaal een ontkenning: wij zijn niet Jezus. Maar ook tweemaal een bevestiging: we delen in het gezag van Christus en we ontvangen dezelfde Geest om dit gezag te kunnen uitoefenen, zij het onvolkomen. Dit mag doorwerken in onze genezingsbediening.

Ik maak op dit punt wel een kanttekening. Gezag hebben we (delend in het gezag van Christus), maar kracht ontvangen we, steeds wanneer God het wil geven. Zelfs Jezus kon niet over die kracht beschikken. Van moment tot moment kijkt Hij wat de Vader aan het doen is en Hij is afhankelijk van de werkzaamheid van de Geest in Hem (Johannes 5:19-20; Lucas 5:17). Als wij zieken de handen opleggen, delen we in het gezag van Jezus. Maar ook wij bidden steeds in afhankelijkheid van de werkzaamheid van de Geest.

De catechismus zegt het zo: wij delen in de zalving van Christus als koning, priester en profeet (Zondag 12). Zoals de Vader Hem zond, zo zendt Hij ons om het koninkrijk te verkondigen in de kracht van de Geest, die in ons wordt uitgestort (Marcus 16:15-20; Johannes 20:19-22). Dat zijn spannende woorden. Met eerbiedige schroom mogen we Jezus' 'inaugurale rede' van zijn koningschap (Lucas 4:18-21) naspreken:

'De Geest van de Heer rust op Mij, want Hij heeft Mij gezalfd.

Om aan armen het goede nieuws te brengen heeft Hij Mij gezonden, om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken

en aan blinden het herstel van hun zicht, om onderdrukten hun vrijheid te geven, om een genadejaar van de Heer uit te roepen.'

Ronald Westerbeek is systematisch theoloog en als stafwerker theologie en toerusting verbonden aan New Wine.

Gerrit Vreugdenhil en Dolf te Velde over gebedsgenezing

'Geloof in genezing, maar wees ook voorbereid op het lijden'

Over gebedsgenezing zijn christenen sterk verdeeld. Dat geldt ook voor de theologen onder hen. Sommigen zien een directe lijn van Jezus' genezingen naar de opdracht van de kerk vandaag. Voor anderen zijn genezingswonderen vooral iets uit de tijd van het Nieuwe Testament. OnderWeg ging met twee theologen op zoek naar de verschillen en de overeenkomsten.

tekst **Embert Messelink**

Gerrit Vreugdenhil en Dolf te Velde starten in dit tweegesprek bij de basis: wat zegt de Bijbel? Vreugdenhil heeft een achtergrond als zendingspredikant in Chili, waar hij docent Oude Testament was. Nu is hij predikant van de Sint Janskerk in Gouda, een hervormde gemeente van Gereformeerde Bondsignatuur. 'Ik had in Chili heel veel pinksterstudenten. Thema's als de heilige Geest en geestelijke strijd hebben toen mijn leven veranderd. Waar de heilige Geest krachtig werkt, zijn ook altijd tegenkrachten.'
Dolf te Velde is universitair docent theologie aan de TU Kampen en was gemeentepredikant in een Gkv. 'Vragen

rond gebedsgenezing en geestesgaven hebben altijd mijn interesse gehad. Ik sta er fundamenteel voor open dat er kracht uitgaat van de naam van Jezus. Maar in de praktijk vind ik het ook een lastig thema. Mijn moeder overleed jong. De gebeden om genezing werden niet verhoord. Die scherpe kant zit er ook aan.'

In actie

Gerrit: 'Genezing is voor God niet het hoofddoel, maar wanneer Gods Geest in de wedergeboorte mensen vernieuwt, kan het één van de vruchten zijn. Het heil van God omvat immers naast verzoening ook genezing en bevrijding. Zie

bijvoorbeeld Psalm 103:1-5. Ik sta in een Gereformeerde Bondsgemeente waar veel ruimte is voor gebedsministry. Er is op het grondvlak van de Gereformeerde Bond veel in beweging. Ik zie dat er behoefte is aan bezinning op ziekenzaling en bevrijding. Er is zowel verlangen als verlegenheid.

Als je het hebt over de Bijbelse basis, denk ik vooral aan teksten van de apostel Paulus: dat de verkondiging van het evangelie vergezeld ging van wonderen en tekenen. Paulus zegt daar: "Door wat ik zeg en doe, door zijn macht waarmee ik tekenen en wonderen verricht door de macht van Gods Geest" (Romeinen 15:18-19). Ook in 1 Korintiërs 2 gaat het

over de kracht van de Geest die ervoor zorgde dat Paulus' boodschap overtuigend was. Woord en werkelijkheid gaan dus samen op, ze horen bij elkaar. Laten het Woord en de tekenen die erbij horen in de kerk allebei een plekje krijgen. Ik denk dat we dat in onze cultuur hard nodig hebben: dat we weer ontdekken dat het Woord van God een kracht is! Ik zie dat jongeren vaak moe zijn van alle woorden. Ze willen zien dat het waar is, dat God bevestigt wat we belijden: levens die veranderen, mensen die tot geloof komen en hun zonden belijden, en ook genezing en bevrijding. In de Bijbel is sprake van buitengewone tekenen en wonderen. Bediening van het Woord en bediening van de Geest. Ik noem dat het evangelie in actie.' Dolf: 'Ik stem daar grotendeels mee in. Als ik het Nieuwe Testament bestudeer, zie ik het thema van genezing en het werk van Gods Geest op drie manieren terugkomen. In Matteüs 10 stuurt Jezus

Dolf te Velde: 'Het belangrijkste is de kern van het koninkrijk: als we verloren zijn in zonde en schuld, bevrijdt Christus ons.' (beeld Sijmen Reehoorn)

>> *'Ik vind het riskant als genezing een structurele taak van christenen wordt' <<*

zijn leerlingen eropuit met de expliciete opdracht om zieken te genezen, doden op te wekken en demonen uit te drijven. Ik denk dat het hier om een specifieke situatie gaat, waarin de leerlingen als verlengstuk van Jezus zijn boodschap uitdragen en gestalte geven. Vervolgens zie je dat in de gemeenten van het Nieuwe Testament de gave van genezing bestaat. In het midden van de gemeente zijn er dus mensen met de gave van genezing. Tot slot hebben we

de tekst uit Jakobus over ziekenzalving. Er is een uitleg dat met de oudsten in deze tekst de eerste generatie discipelen wordt bedoeld, de leerlingen van het eerste uur dus. Op hun gebed zal de zieke gered worden en opstaan. Verder wijst zalving met olie op de zorgzame omgang met de zieke. Deze tekst gaat ook over pastoraat.'

Gerrit: 'Bij die eerste tekst zou ik wel meteen Lucas 10 betrekken. Daar zie je dat het gaat om 72 discipelen, die ook de opdracht krijgen om de zieken te genezen. Een verbreding dus: genezing is hier al losgekoppeld van de twaalf. God gaf die gave. En als God niet veranderd is, kan Hij ook nu nog die gave geven.' Dolf: 'Dan blijf ik wel verschil maken tussen de opdracht aan de eerste generatie leerlingen en de gave aan de latere gemeente. In de praktijk kan het ingewikkeld zijn. Als genezing een structurele taak van christenen is, wordt het iets belangrijks. De aandacht kan

er onevenredig naar verschuiven. Dat vind ik riskant. Het belangrijkste is de kern van het koninkrijk: als we verloren zijn in zonde en schuld, bevrijdt Christus ons. Hij brengt ons terug in de omgang met God. Die kern van ons geloof is sterk verbonden met Jezus.'

Gerrit: 'Maar Jezus doet geen half werk. Zijn werk is breder dan verzoening alleen. Lees Psalm 72 over de rechtvaardige koning. Heel het land deelt in zijn zegen. Die werkt door tot in de sociale verhoudingen. Mensen floreren. Het heil heeft bredere implicaties.'

Gezondheid

Dolf: 'Het claimen van genezing, vind je dat geen risico?'

Gerrit: 'In mijn traditie is er altijd sterke nadruk geweest op kruis en verzoening. Als iemand ernstig ziek was, werd er vaak gebeden om kracht, maar niet om een wonder. Het claimen van genezing vind ik vooralsnog een theoretisch risico.'

>>

Kerst anno 2016

Ik kom uit een kale kerstraditie. Geen kerstboom thuis en al helemaal niet in de kerk. Er waren zelfs dominees die uit afkeer van 'kalendergodsdienst' met kerst rustig over Leviticus 17 of Klaagliederen 4 preekten.

Anno 2016 is er aan onze kerstvieringen niets kaals meer. Onze kerken organiseren kerstnachtdiensten, kerstvespers, kerstmusicals, kerstwandelingen en kerstlichtjestochten en in kersttheateruitvoeringen en levende kerststallen kun je menige GKv'er of NGK'er tegenkomen. De kale, magere kerstkoeien van vroeger zijn verslonden door de uitbundige vette koeien van nu.

Al blijf ik persoonlijk graag wat aan de sobere kant, dat kerstgedoe mag van mij allemaal. Als dwars door alle lichtjes, wandelingen, zoetigheid en lievigheid de rauwe werkelijkheid van Jezus' komst in onze zondige, verrotte en kapotte wereld maar doorkomt. God werd mens in de wereld van Herodes, kindermoord, Aleppo, Boko Haram, cyberseks, kinderhandel, bootvluchtelingen, vreemdelingenhaat, abortus, rechtsverkrachting, farizeïsme, eenzaamheid, haat, eigenbelang, zelfzucht, gesjoemel, kerken in stukken, dominees in de vernieling en ga zo maar door. In die poel van vuiligheid en verschrikking werd Jezus de minste der mensen. Alleen zo kon Hij redding brengen: van de stal naar het kruis, van het kruis naar het graf, uit het graf weer opgestaan. Overwinnaar, koning.

>> Dat koninkrijk van U, Heer, komt daar nog wat van? <<

In Jezus begon Gods koninkrijk, waarin vrede het wint van haat, nederigen worden verhoogd en machtigen ten val worden gebracht. Ik denk aan kerst 1989. De muur was gevallen en we zagen op tv hoe de Roemeense dictator Ceaucescu door het volk werd uitgejouwd en afgezet. In de kerk zongen we met Maria over God die machtigen vernedert: we zagen de vervulling voor onze ogen. Het koninkrijk? Het was er bijna, binnen handbereik. Nog even, dachten we. Kerst anno 2016 ziet er totaal anders uit, met Assad, Poetin, Erdogan, Trump, Wilders en al die andere boeven die machtiger lijken dan ooit. We vragen: dat koninkrijk van U, Heer, komt daar nog wat van? En de Heer zegt: kijk maar, het is er al. Waar hongerigen worden gevoed, vluchtelingen worden opgevangen, gebroken levens worden vernieuwd en kapotte relaties worden geheeld, daar is het. Maar ook: het komt nog. Door crisis en oordeel heen. Als Jezus terugkomt. Want, zoals de kinderen in de adventsweken zongen: beloofd is beloofd.

**Ad de Boer (NGK),
hoofdredacteur *OnderWeg***

Dolf: 'Jij vraagt aandacht voor genezing en bevrijding. Dat zien we meer in de kerken. Zou dat voortvloeien uit het maatschappelijke verschijnsel dat we onze gezondheid zo ontzettend belangrijk vinden?'

Gerrit: 'Het zou zomaar kunnen dat dit thema zich vanuit de cultuur aan ons opdringt. Ik vind dat niet zo'n probleem. Ik denk dat we twee dingen moeten leren: allereerst oprecht verwachten dat God kan genezen. En vervolgens het lijden een plek geven. Op de conferentie *There Is More* sprak Randy Clark over

>> *'We hebben het in onze cultuur hard nodig dat we weer ontdekken dat het Woord van God een kracht is'* <<

agony of defeat: de lijdensweg van de nederlaag. Al die momenten dat je voor mensen bidt die niet genezen. Ik heb het zelf meegemaakt, dat we langdurig en vol geloof baden voor een jongen die door een ongeluk in een rolstoel was beland. We hebben hem gezalfd, dat was zijn wens. Maar er volgde geen zichtbare verbetering in zijn situatie. Een ander geval van ziekenzalving was bij een man met uitgezaaide kanker, die nog vier maanden te leven had. Hij leeft nog steeds. God heeft hem krachtig aangeraakt.'

Aarzelingen

Dolf: 'Als ik naga hoe er in mijn kerken wordt omgegaan met genezing, zie ik eigenlijk best veel vertrouwen met bidden om genezing. En dan bedoel ik gebed vol vertrouwen. Ik heb een situatie meegemaakt waarin de tekst uit Jakobus 5 voor mijzelf en een gemeentelid heel belangrijk werd. Daar staat dat de zieke zal genezen en opstaan. Die tekst gaat over je hele lichaam en je hele ziel, over gezond worden. Na een spannende tijd van ernstige ziekte gaf dat gemeentelid terug: ik heb het ervaren alsof ik uit de dood ben opgestaan.

Tegelijk heb ik aarzelingen, op drie punten. De eerste heb ik al genoemd: als je genezing veel aandacht geeft, trek je de aandacht bij Jezus weg. Een andere

aarzelend zit bij het hanteren van autoriteit. "Ik genees je in de naam van Jezus." Dat kan ik niet goed plaatsen. Ik zou zeggen: als je genezing als bijzondere gave hebt ontvangen, moet je die alleen zorgvuldig en biddend inzetten. De autoriteit ligt altijd bij God. Mijn derde aarzeling heeft te maken met de verwachting die bij mensen wordt opgeroepen: als je maar overtuigd en volhardend bidt, gaat het ook gebeuren. Maar als het niet gebeurt, kan dat gelovige mensen in grote problemen brengen.'

Gerrit: 'Op het vlak van bidden met autoriteit ben ik het met je eens. Ik denk dat het mogelijk is mensen in de naam van Jezus te bevrijden van boze geesten. Maar bij genezing werkt het zo niet. Gebedsgenezing heeft alles te maken met gebed en je persoonlijke verbondenheid met Christus, met de Geest die in je woont.

En dan jouw punt dat het geloof van mensen beschadigd kan worden als het gebed niet verhoord wordt. Als het goed is, komt genezing mee in het pastorale contact met mensen. Ik spreek ook niet over "de bediening van genezing". In de weg die ik pastoraal met mensen ga, kan genezing aan de orde komen. Dan bid ik en soms leg ik mijn handen op. Ik vraag God of Hij mijn handen wil gebruiken en deze persoon wil aanraken. Of Hij wil schenken wat Hij wil schenken.'

Dolf: 'Zoals jij het zegt, klinkt het als een heel natuurlijke lichamelijke, een hand van bemoediging.'

Gerrit: 'Mensen ervaren het als een aanraking van God. Het tastbare speelt een rol. Maar wat het allemaal meebrengt, laat ik aan God over.'

Dolf: 'Ik ken ook zulke momenten van zegeningen, maar dat zijn bij mij heel schaarse momenten. Ik heb er een soort schroom voor. Ooit voelde ik bij een sterfbed ook de vrijheid om mijn hand op de hand van de stervende te

Gerrit Vreugdenhil: 'Jezus doet geen half werk. Zijn werk is breder dan verzoening alleen.' (beeld Willem Jan de Bruin)

leggen. Waarom heb ik dat nooit eerder gedaan, vroeg ik me toen af. Misschien was het wel nodig, hadden mensen dat fijn gevonden.'

Gerrit: 'God wil mensen als persoon gebruiken, ook fysiek. Niet als medium, maar als mens. Ik heb wel gebeden voor iemand die tegen me zei: "Ik heb geen kracht meer om te bidden om genezing, doe jij het maar."'

Dolf: 'In je persoonlijke weg kan je vraag aan God ook veranderen. Als je bijvoorbeeld bidt om genezing en je krijgt aanvaarding. Als je bidt om aanvaarding en je krijgt kracht. Als je bidt om kracht en je ervaart Gods nabijheid, ook in het laatste uur. Uiteindelijk is de basis voor mij Romeinen 8: in het lijden van deze tijd zucht Gods Geest mee. En niets in alle ellende zal mij kunnen scheiden van de liefde van Christus.'

Sporadisch

Dolf: 'Gerrit, nog een lastige vraag:

waarom gaat het in gevallen van gebedsgenezing zo vaak om psychosomatische klachten? Waarom horen we eigenlijk nooit dat iemand genezen wordt van een gebroken been?'

Gerrit: 'Die vraag heb ik ook. Wat kan Gods Geest in het heden doen? Ik denk dat dat allereerst ligt op het vlak van wedergeboorte, geloof, karaktervorming. In hoeverre reikt vervolgens zijn heling? Zou het kunnen zijn dat God vooral in psychische problematiek is geïnteresseerd, omdat die de relatie met Hem verstoort? Dan ligt het doel van de genezing in lijn met verzoening en herstel van de relatie met God. Blokkades worden weggenomen. Daarnaast beschouw ik genezing ook als een teken van Gods koninkrijk. Dat koninkrijk is er hier en nu al, maar nog niet in zijn volle omvang. Het blijft sporadisch.'

Embert Messelink (NGK) is zelfstandig tekstschrijver en debatleider.

***‘God is God,
ook als Hij niet doet
wat ik graag wil’***

Nelly van Kampen-Boot (57) werkte drie jaar als zendeling-docent aan een seminarie in Maleisië toen begin 2015 darmkanker met uitzaaiingen bij haar werd ontdekt. Ze kan volgens de artsen niet meer beter worden, maar chemotherapie vertraagde tot voor kort de tumorgroei. Zendingswerk in Azië was de hartenwens van Nelly en haar man Pieter, maar voor die in vervulling kon gaan, kreeg Pieter longkanker. Hij stierf in 2009, toen ze pas zeven jaar getrouwd waren. Uit de vele reizen die ze naar Azië hadden gemaakt, kwam het boek *Ruimte voor het wonder* voort, over de manier waarop Aziatische christenen omgaan met ziekte en genezing. Tijdens haar verlof in Nederland ontmoeten we elkaar rond de vraag waarom ze ruimte voor het wonder bepleit.

tekst **Ad de Boer**

beeld **Passievoortekstenfoto.nl**

'Genezingen zijn een integraal deel van Jezus' bediening. Hij predikte, leerde in de synagoge en genas elke ziekte en elke kwaal: *preaching, teaching, healing*. Als je zelf ziek bent, valt je op hoe vaak dat er staat. Daarom is het vreemd dat de dienst van genezing in veel kerken zo op de achtergrond is geraakt. Natuurlijk, wij zijn Jezus niet, maar zijn Geest is ons wel gegeven. Daarmee is ook in het lichaam van Jezus – de gemeente – die hele breedte van *preaching, teaching* en *healing* aanwezig. Ik denk aan Lucas 10. In de 72 die terugkomen bij Jezus zie ik het beeld van hoe het zal zijn aan het eind van de tijden. Heer, het ging! Zelfs de duivelen zijn geweken uit ontzag voor uw naam! God geeft de dienst van genezing in de setting van de wereldkerk, in een missionaire context en in frontsituaties.'

Voor Nelly van Kampen is de wereldkerk vooral de kerk in landen als India en Sri Lanka. 'Toen Pieter en ik in India college gaven over hoe je in deze moderne tijd de Bijbelse wonder verhalen leest, merkten we dat de cul-

tuurkloof die wij in het Westen ervaren tussen de nieuwtestamentische tijd en de onze daar totaal niet bestaat. De studenten konden in de klas precies aanwijzen wie er genezen waren. Op Sri Lanka waren we bij een anglicaanse voorganger van een arme gemeente van theeplukkers. Toen ik vroeg hoe die vanuit het hindoeïsme tot geloof gekomen waren, zei hij: "O, gewoon, de *usual things*: sommigen zijn wonderbaar genezen, bij anderen zijn duivelen uitgeworpen, weer anderen hebben een droom over Jezus gehad."

We hebben dat ook in India en Sikkim meegeemaakt in gesprekken met predikanten. Als we vroegen: "Hebben jullie ook demonen uitgedreven?", zeiden ze: "Natuurlijk, wat anders?" Dat valt voor hen dus niet in de categorie bijzondere ervaringen, maar het hoort bij de gewone dingen waar elke predikant mee bezig is, ook de dominee van Barneveld of Pijnacker, om zo te zeggen. En echt niet alleen in pinksterkringen, ook in de traditionele kerken.' Niet dat men in Azië elk wonderverhaal zomaar slikt. Nelly verwijst naar een studie

waaruit blijkt dat maar 4 procent van de geclaimde genezingen tijdens de massale campagnes van een Indische gebedsgenezers uit Tamil Nadu echt zijn. 'Maar de schrijver van deze studie zegt tegelijk: een uur rijden hiervandaan werkt dorpsdominee X, die de gave van genezing heeft. Als iemand ziek is, gaat hij er met de ouderlingen heen en zalft de zieke. Bijna iedereen die hij bezoekt, wordt genezen. Geen toeters en bel-len, maar gewoon doen wat in Jakobus 5 staat.'

Nederlandse predikers reizen naar Aziatische landen, houden daar massale genezingsdiensten en melden dat daar keer op keer duizenden mensen worden genezen. Hoe lees jij die verhalen?

'Met veel scepsis. Ik zie die massameetings ook in Maleisië, vooral met voorgangers uit Singapore die een welvaartsevangelie prediken: het is nú de tijd, God zal je nú genezen. Dan denk ik: ach, arme mensen, in hoeverre wordt jullie hier iets beloofd wat niet waar is? Die predikers dragen geen enkele pastorale verantwoordelijkheid voor die duizenden mensen, want morgen stappen ze weer op het vliegtuig. Zo maak je pastorale brokken. Ik wil niet zwartmaken wat God daar doet, maar Bijbels gezien hoort de dienst van de genezing niet thuis op dit soort massameetings, maar in de plaatselijke gemeente. Die mag zich uitstrekken naar genezing, daar staat men biddend om een zieke heen en daar blijft men dat doen, ook als God geen genezing geeft.'

Nelly van Kampen gelooft dat wonderervaringen sterk samenhangen met kerk zijn in een frontsituatie. 'Als kerken sterker beseffen dat ze aan het front staan en hun missionaire roeping zien, geeft God des te meer wonderen en tekenen. We ontmoetten in India een predikant die op verschillende plekken had gewerkt. In een rustige streek waar

de kerk niet werd bedreigd, gebeurde niets: geen wonderen en tekenen, geen doorbraak van het evangelie. Maar op plekken waar christenen leden onder hindoeïstische fundamentalisten, maakte hij veel genezingen mee, na een eenvoudig gebed en een handoplegging. En vervolgens kwamen veel mensen tot geloof.

In Maleisië komen de verhalen van tekenen van genezing en bevrijding en van Jezusverschijningen vooral uit de ondergrondse kerk van moslims die tot geloof zijn gekomen, ondanks het verbod daarop. Daar waar ze weten van vervolging en lijden vanwege het koninkrijk, dáár gebeurt het. De hele kerk-

>> 'Dat kun je toch niet vragen aan de man met doorboorde handen?' <<

geschiedenis is er vol van dat God zijn wonderen juist in de nacht doet, dat het koninkrijk gebouwd wordt door tijden van crisis en lijden heen.'

Hoe verklaar je dat genezingen in het Westen veel zeldzamer zijn?

'Als je, zoals veel westerse christenen, niet beseft dat je aan het front staat, verwacht je ook niet zo veel. Dan vind je genezing vooral fijn, omdat je moeilijk kunt leven met teleurstelling, lijden en gebrokenheid. Dan zijn wonderen de slagroom op de welvaartstaart. Dan zie je God vooral als een soort geestelijke EHBO, die jouw succes en gezondheid moet garanderen. Christenen in Azië verwachten meer van God dan wij, maar zijn ook minder teleurgesteld in

God dan wij als het anders gaat dan ze zouden willen. Ze laten God God: Hij is vrij om te doen wat Hij wil.

Hier in het Westen zijn we, ook in de kerk, in de ban van de maakbaarheid. Het moet allemaal lukken. Je gebruikt God voor jezelf, terwijl het in de Bijbel compleet omgekeerd is. Dat vind ik echt een schaduwkant van de hernieuwde belangstelling voor genezing in de kerk van het Westen. We zijn daarin kinderen van een oplossingsgerichte cultuur, die het vermogen heeft verloren om met gebrokenheid en lijden om te gaan. Als het even niet gaat zoals ik wil, wordt dat gelijk een levensgrote vraag en raken mensen teleurgesteld in God.

De kerk in Azië gaat veel meer de weg van het kruis. Denk aan China. Men weet daar uit ervaring dat de navolging van Jezus het leven niet gemakkelijker maakt. Christenen in Azië verwachten gewoon dat ze om Christus' wil vervolgd gaan worden. Je kunt erop rekenen, dus zorg dat je klaar bent. Niemand is optimistisch, iedereen gelooft dat het alleen maar beroerder wordt. Daarom hebben ze het besef dat je het zonder God niet redt.

Genezingen en andere wonderen zijn voor Aziatische christenen net zo vanzelfsprekend als ziekte en dood. Die zijn daar een dagelijkse realiteit. Als ondanks veel gebed mensen toch sterven, dan wordt dat totaal niet geproblematiseerd. Zo van: waarom doet God mij dit aan? Dat is echt een heel westerse reactie. De christenen in Azië leven vanuit het gegeven dat God vóór ons is, ongeacht wat er gebeurt. Bij ons moet God dat eerst nog maar eens bewijzen. Wij in het Westen hoeven niet zo nodig op God te vertrouwen, want het gaat zonder Hem ook wel aardig goed. En als het dan even niet goed gaat, heeft God het gedaan en wordt de vertrouwenskwestie gesteld. Kom nou. Je hebt God niet nodig, maar dan

Nelly van Kampen: 'Ik sta met groot plezier in het leven en wil graag tot in lengte van jaren in Maleisië werken. Tegelijk weet ik dat het ook anders kan gaan.'

ineens zeg je: maar nu moet Hij helpen. Hij moet helemaal niks!
Natuurlijk kun je als mens denken: waarom doet God dit? Dat gebeurt overigens vooral als je iets ergs overkomt, zelden als je groot geluk overkomt. Maar als God de God is die wij kennen in het aangezicht van de gekruisigde, dan is de vraag naar het waarom van onze pijn en onze ziekte echt een stomme vraag. Dat kun je toch niet vragen aan de man met doorboorde handen? Onze waarom-vragen verdampen aan de voet van het kruis. Christus is de gewonde genezer. Het is de gebroken gestalte van de Heer die met je meegaat. Het christelijk geloof is een geloof met een kruis in het hart. Als jou lijden overkomt, dan is de vraag dus niet: waarom moet mij dat overko-

men?, maar: hoe kan ik als een aarden vat de glorie van God weerspiegelen?'

Genezingen staan volgens Nelly van Kampen niet op zichzelf. Het zijn tekenen die God geeft aan de gemeente die de weg van het kruis gaat. 'Genezing is dus niet los verkrijgbaar. Ik zou daarom aan mensen die erg bezig zijn met genezing, bijvoorbeeld bij There Is More, willen vragen: ben je bereid om de hele weg te gaan, inclusief het kruis? Ben je bereid om je als volgeling van Jezus met je hele lichaam en ziel aan Hem toe te vertrouwen? Wil je je leven als een levend offer aan Hem geven? In dat kader moet genezing staan: in de kring van de discipelen die radicaal zijn in de navolging van Christus.'

Je man Pieter kreeg longkanker en stierf. En in 2015, toen je net een paar jaar in Maleisië werkte, kreeg je darmkanker. Hoe kijk je naar de toekomst?

'Ik geloof dat ik nog wat kan betekenen voor de kerk in Maleisië en ik bid dat God mij daarvoor tijd van leven geeft. Maar God is God, ook als Hij niet doet wat ik graag wil. Ik zie ernaar uit bij Christus te zijn, maar ik zie niet uit naar de weg daarnaartoe. Ik houd vol dat God die gebrokenheid niet wil en dat Hij de God is van genezing en heling. Maar wij zijn niet op het tegenwoordige leven gedoopt, zegt Luther, maar op het toekomstige. We hoeven het niet allemaal hier te krijgen, toch? Dit leven is eindig, kort, gebroken. Ik zeg dan maar: "Heer, laat uw koninkrijk komen, het rijk van

kruis en opstanding, van gebrokenheid en glorie. Hoe, dat weet ik niet zo goed, maar U weet er alles van.”

Ik ben er weleens over in discussie met de hemel hoor: waarom Pieter en ik niet samen de zending in mochten en waarom ik in mijn eentje moest gaan. Dat snap ik echt niet. Ik zie in mijn gedachten Pieter in Maleisië rondlopen en denk vaak: wat zou hij genoten hebben en wat zou hij hier goed in zijn geweest. Hij wilde graag beter worden, maar heeft tot op het laatst volgehouden dat God eindeloos goed is. Overstelpend goed: Psalm 100. En dat is zo, ook als het anders gaat dan jij wilt.

Je ziet het de hele zendingsgeschiedenis door. Ottow en Geisler gingen naar

ik wil dat het weg is. Je leven gaat een hoek om die je niet wilt.

Maar ook ziekte kan God gebruiken in de weg die Hij met mensen gaat. Heelheid is dan meer dan dat de kanker weggaat, hoezeer ik daar ook naar verlang. Ik heb bij Pieter gezien dat er veel goeds voor het koninkrijk is gebeurd door hoe hij in zijn ziekte van God heeft getuigd. Dat heeft het leven van een aantal mensen op een totaal ander spoor gebracht. Heelheid is voor mij dat ik ook op deze weg herkenbaar ben als discipel van Christus. Dat ik met mijn leven en mijn lijf en met alles God verheerlijk. Natuurlijk heb je je ups en downs. Maar ik geloof dat God in ons leven uitwerken wil dat wij aan Christus gelijkvormig zijn. Dat is niet altijd een glorieus leven met een gezond lijf, een strak vel en een schitterende carrière. Het is in alle gebrokenheid Gods weg gaan.’

Heb je weleens de aanvechting om naar een gezingsdienst van Martin Koornstra of Jan Zijlstra te gaan?

‘Geen haar op mijn hoofd. God is de gene die geneest, niet Martin Koornstra of Jan Zijlstra. Ik trek niet in twijfel dat het daar kan. Dat is aan God. Maar wat heeft God hun aan extra’s gegeven dat ik daar zou moeten gaan halen? Het gaat toch om de naam en de macht van Jezus? Ik kan ook heel boos worden op het claimen van genezing: “God gaat je nú genezen, vandaag zit je in een rolstoel en morgen spring je een meter hoog.” Daar moet ik helemaal niets van hebben. Hou op zeg, jij bent God niet. Bovendien zijn de gaven van genezing gegeven binnen het lichaam van Christus en niet aan loslopende lichaamsdelen.’

Nelly van Kampen is blij met de grotere openheid voor genezing. ‘Het is te veel ondergesneeuwd. Ons probleem is niet dat we te veel van Hem verwachten,

maar dat we veel te weinig van Hem verwachten. We bidden vaak met een slag om de arm: Heer, als U het wilt. En dan met de kleur van: U zult het wel niet willen. Maar Paulus wist al dat God “bij machte is oneindig veel meer te doen dan wij bidden of beseffen.” En Psalm 126 zegt: “Toen de Here de gevangenen van Sion deed wederkeren, waren wij als degenen die dromen” (NBG-vertaling 1951). God doet altijd meer dan wij ons kunnen voorstellen. We zijn als mensen niet gebouwd op Gods koninkrijk, dus tekenen daarvan zullen ons altijd verrassen. We zullen heel verbaasd staan.

Hoe dan ook, ik vertrouw me met lichaam en ziel toe aan God, aan zijn genezende kracht. En daarna moet je maar vrolijk zeggen: of God me geneest of niet, *that’s not my problem*. En als ik gauw thuis mag komen, dan zeg ik later misschien wel: wat een geluk dat ik in dat tranendal geen 86 hoefde te worden. Heel oud worden is een gemengde zegen. Uiteindelijk is het ook niet zo vreselijk belangrijk hoe lang of hoe kort een leven is. Het gaat erom dat je vrucht draagt voor Gods koninkrijk. En dat gaat uit boven ons privéleven. Ik sta met groot plezier in het leven en wil graag tot in lengte van jaren in Maleisië werken. Tegelijk weet ik dat het ook anders kan gaan.’

Na het interview blijkt uit een scan dat de tumoren aan het groeien zijn. Nelly van Kampen krijgt een nieuwe chemo, maar het goede nieuws is dat ze die ook in Maleisië kan krijgen. In haar rondzendbrief schrijft ze: ‘Dat neemt niet weg dat ik me realiseer dat de ziekte een volgende fase is ingeslagen en dat het einde een stap dichterbij is gekomen.’ Begin januari hoopt ze haar werk in Maleisië te hervatten.

Ad de Boer (NGK) is hoofdredacteur van *OnderWeg*.

>> ‘Onze waaromvragen verdampen aan de voet van het kruis’ <<

de Papoea’s, maar na tien jaar waren er meer graven van zendingen dan bekeerde heidenen. Je ziet het ook al in Handelingen: Petrus werd bevrijd – *praise the Lord* – maar Jakobus werd onthoofd. Wat doen wij daarmee? Hetzij we leven met Petrus, hetzij we sterven met Jakobus: we zijn van de Heer! Dat is de dubbele gestalte van het evangelie: er gebeuren wonderen en tekenen, maar tegelijk lijdt de schepping en is er vervolging en het kruis. Dat kan ik niet op één lijn krijgen.

Toen bij mij de diagnose net was gesteld, was ik radeloos. Je wordt meegesleurd in een stroom waarvan je niet weet waar die vandaan komt en je eerste reactie is: ik wil genezen worden,

GKv en NGK in Bunschoten-Spakenburg erkennen elkaar als kerken van Christus

Na jaren van intensieve gesprekken hebben de GKv-gemeenten en de NGK van Bunschoten-Spakenburg elkaar 'met vreugde in het hart en dankbaarheid aan onze hemelse Vader' als kerken van Christus erkend. In vervolgesprekken zullen kanselruil en gezamenlijke diensten aan de orde komen, alsmede onderwerpen als samenwonen en de vrouw in het ambt. In 1969 kwam het tot een kerkscheuring in Bunschoten-Spakenburg. Op 14 januari zullen de kerkenraadsvoorzitters en predikanten van de betrokken gemeenten in de Noorderkerk een verklaring van wederzijdse erkenning ondertekenen.

Deputaten willen GKv-quotum verlagen

Deputaten Kerkelijke Lasten van de GKv stellen de synode voor om het GKv-quotum (de bijdrage per kerklid die plaatselijke gemeenten moeten betalen voor bovenplaatselijk kerkelijk werk) meer in overeenstemming te brengen met de quota in de CGK en de NGK. Het GKv-quotum is met € 31,10 hoger dan dat van de CGK (€ 26,45) en de NGK (€ 19,10). Inclusief de landelijke en regionale zendingsbijdragen en bijdragen voor het predikantenpensioen zijn de verschillen nog groter: € 105,30 in de GKv, € 87,95 in de CGK en € 70,04 in de NGK. De verwachte toename van de samenwerking met CGK- en NGK-gemeenten maakt deze 'harmonisering' volgens het deputatenrapport extra wenselijk. Deputaten Kerkelijke Lasten kregen van de vorige GKv-synode de opdracht om te bekijken hoe de als zwaar beleefde landelijke lastendruk kan worden verminderd, mede gezien de gestage terugloop van het GKv-ledental. Of het werk van alle dertig landelijke GKv-deputaatschappen – dat zijn er veel meer dan in de CGK en de NGK – nuttig en noodzakelijk is, konden deputaten bij gebrek aan een overkoepelende inhoudelijke visie en een meetlat voor de toegevoegde waarde niet beoordelen. Ze adviseren de GKv-synode om de deputaatschappen te clusteren in vijf domeinen, elk onder leiding van een externe coördinator, om te zorgen dat er efficiënter en doelgerichter wordt gewerkt. Ook moet er volgens het rapport meer samengewerkt worden met vergelijkbare deputaatschappen/commissies van de CGK en de NGK.

Komen en gaan

Aangenomen naar GKv Leusden: G.P. Hommes (Leerdam). Aan ds. J.P. van Riessen (67), emeritus predikant van de NGK Ermelo-Harderwijk-Putten, is op zijn verzoek om persoonlijke redenen ontheffing uit het ambt van predikant verleend. Voor zijn overgang naar de NGK in 1998 diende hij de Gereformeerde Kerken (nu PKN) van Stiens, Surhuisterveen en Wilnis.

Kernredactie

Ad de Boer (hoofdredacteur), Jan Haveman, Johanne de Heus (beeldredacteur), Leendert de Jong (hoofdredacteur), Peter Hommes, Pieter Kleingeld, Erik Koning (eindredacteur), Jordi Kooiman (eindredacteur), Heleen Sytsma-van Loo, Jolyn van Varik-Nijsink.

Brede redactie

Kernredactie plus Rob van Houwelingen, Hans Schaeffer, Peter Strating, Hans Vel Tromp.

Medewerkers

Eline de Boo, Han Hagg, Simon Kadijk, Myriam Klinker-De Klerck, Jan Kuiper, Roel Kuiper, Almatine Leene, Wim van der Linde, Embert Messelink, Jan Mudde, Maurits Oldenhuis, Anko Oussoren, Hans-Jan Roosenbrand, Wolter Rose, Wim van der Schee, Karen Scheele, Joost Smit, Paul Smit, Esther Spiering-de Hek, Karel Smouter, Jeroen Sytsma, Daniël Timmerman, Roel Venderbos, Maarten Verkerk, Ronald Westerbeek, Dick Westerkamp, Jeannette Westerkamp-Stegeman, Peter Wierenga.

Redactieadres

't Hazeveld 115, 3862 XA Nijkerk, 033-750 67 87, redactie@onderwegonline.nl.

Lezersservice

Voor abonnementen, adreswijzigingen, opzeggingen en bezorgklachten: Nico Schenk, Droogoven 7, 3961 EW Wijk bij Duurstede, 0343-57 50 27, administratie@onderwegonline.nl.

OnderWeg in braille, grootletter en audio

OnderWeg is beschikbaar in passende leesvormen bij de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden (CBB). Neem voor meer informatie contact op met de CBB: 0341-565499.

Abonnementsprijzen

Jaarabonnement: € 46,- (studenten € 23,- / Europa € 85,- / buiten Europa € 115,-).

Abonnement OnderWegOnline: € 37,50.

Proefabonnement: drie maanden gratis.

Neem voor het afsluiten van een abonnement contact op met de lezersservice (zie hierboven) of vul uw aanvraag online in op www.onderwegonline.nl.

IBAN: NL89INGB0000404945 t.n.v. Gereformeerde Persvereniging OnderWeg te Wijk bij Duurstede.

Persvereniging

OnderWeg is een uitgave van de Gereformeerde Persvereniging OnderWeg.

Informatie: Marga van Gent-Petter (secretaris), persvereniging@onderwegonline.nl.

Bestuur Persvereniging

Bernard Bos, Marga van Gent-Petter, Aad Lootens, Hillie van de Streek en Tjirk van der Ziel.

Adverteren

Nico Postuma, 06-139 959 05, adverteren@onderwegonline.nl.

Zie voor de formaten, tarieven en verschijningsdata www.onderwegonline.nl/adverteren.

Vormgeving

Bredewold. Creatie, web & print. Postbus 86, 8090 AB Wezep, 038-376 33 90, fax 038-376 53 03, onderweg@bredewold.nl, www.bredewold.nl.

Technische realisatie en druk

Zalsman B.V., Steinfurtstraat 1, 8028 PP Zwolle, Postbus 1025, 8001 BA Zwolle, 038-467 00 70.

www.onderwegonline.nl

www.facebook.com/onderwegonline

www.twitter.com/onderwegonline

Huisarts Kruijthoff onderzoekt de feiten rondom gebedsgenezing

‘Essentieel is: wat is er medisch gezien veranderd op dat ene gebedsmoment?’

Huisarts Dick Kruijthoff in Bleskensgraaf maakte van dichtbij een wonderlijke genezing van een patiënt mee. Zij leed jarenlang aan ernstige posttraumatische dystrofie tot ze, op één moment, genas door gebed. Deze gebeurtenis stimuleerde Kruijthoff tot verder onderzoek naar gebedsgenezing. Wat is hier echt in en wat niet? Wat zijn de feiten?

tekst **Leendert de Jong**

Je bent bezig met een medische toetsing van genezing op gebed. Waarom?

‘Ik zie mijn onderzoek als een zoektocht naar eerlijkheid. Omdat het, zeker als het gaat om gebedsgenezing, belangrijk is dat je uitgaat van feiten. Dit kan bij gebedsgenezing vertroebeld worden door je eigen visie op gebedsgenezing. Stel dat je vindt dat wonderen alleen plaatsvonden toen Jezus op aarde was. Dan ben je snel klaar met hedendaagse wonderen. Het uitgangspunt kan ook zijn: iedereen kan ook nu genezen worden als er voldoende gebeden wordt. Dan kun je van een koude kermis thuiskomen als iemand niet geneest.’

Dus zijn feiten nodig?

‘Ja. Er is een al ouder boek van een Engelse arts, die genezingen tijdens en na gebed documenteerde. Hij stelde: “Je kunt als theoloog uit de Bijbel een visie op genezing ontwikkelen. Ongetwijfeld doe je dat integer. Toch kun je daardoor buiten de werkelijkheid van God belanden.” Je hebt dus ook de geneeskunde

nodig en feiten die goed gedocumenteerd zijn.’

Maar hoe kom je er als huisarts op om hier wetenschappelijk mee aan de slag te gaan?

‘Ik liep al veel langer rond met vragen over gebedsgenezing. Toen kreeg ik van dichtbij te maken met de genezing van Janneke Vlot (zie kader, red.). Toen dacht ik: dit is wel heel bijzonder. Daarna heb ik contact gezocht met theoloog Kees van der Kooij, hoogleraar in Amsterdam. Hij stimuleerde me om dit als medicus verder te gaan onderzoeken.’

En dan gaat zo’n balletje rollen?

‘Ik ben nu ruim anderhalf jaar bezig. Ik word begeleid door Van der Kooij, door professor Gerrit Glas, filosoof en psychiater, en door professor Tineke Abma, die adviseert over de methode van het onderzoek. Een belangrijk advies is bijvoorbeeld geweest om vanuit meer invalshoeken te kijken en, aanvullend op de medische kant, door een diepte-

interview goed naar het eigen verhaal van patiënten te luisteren.’

Hoe ziet zo’n onderzoek eruit?

‘Het begint met het opzetten van een goede onderzoeksmethodiek. Daarin moet bijvoorbeeld duidelijk worden dat

‘Ongelooflijk’

In 2007 is Janneke Vlot, inwoner van Bleskensgraaf, al zeventien jaar ziek. Ze lijdt aan posttraumatische dystrofie en heeft veel pijn. Begin 2007 bezoekt ze een genezingsdienst van evangelist Jan Zijlstra. Na gebed door Zijlstra stapt Janneke uit haar rolstoel en ze loopt. Het Erasmus Medisch Centrum dat haar behandelde, bevestigt de genezing: ‘We hebben hier geen medische verklaring voor. Het is ongelooflijk.’ De ziekte is niet teruggekomen. Aan haar schuur hangt een bord: ‘Omdat Jezus leeft, ben ik niet bang voor morgen.’

de gebruikte methode leidt tot inzichtelijke, onomstreden conclusies. Deze fase is vrijwel afgerond. Hierna volgt een literatuuronderzoek: wat is er al bekend? Wat hebben andere artsen hierover geschreven en zijn er in het buitenland vergelijkbare onderzoeken? Het derde onderdeel is het onderzoek zelf.'

Hoe werkt dat?

'We zoeken mensen die een bijzondere genezingservaring hebben meegemaakt tijdens of na gebed, waar volgens hen geen duidelijke medische verklaring voor is. Als iemand zich aanmeldt, leg ik een medisch dossier aan. Het kan zijn dat een casus afvalt, bijvoorbeeld als er tegelijk met het gebed een medische behandeling is die het herstel kan verklaren. Als de casus blijft staan, dan breng ik die verder in kaart, onder meer aan de hand van de medische situatie voor en na het gebed. Essentiële vraag is: wat is er medisch gezien veranderd op dat ene moment van het gebed om genezing? Er is trouwens niet altijd sprake van één moment, soms gaat het om meerdere momenten of een periode van gebed. Als er voldoende medische gegevens zijn, leg ik de casus voor aan een groep medische specialisten, die enkele keren per jaar samenkomt.'

En dan?

'Als de specialisten een genezing bijzonder vinden, volgt het diepte-interview. Wat is er gebeurd met iemand, hoe was die ervaring en hoe ging het verder? Deze gegevens worden daarna besproken binnen dezelfde groep en in verband gebracht met de medische gegevens. Uiteindelijk kan besloten worden dat sprake is van een onverklaarde of opmerkelijke genezing. Bij onverklaard betreft het een kwaal waarvoor op basis van de huidige wetenschappelijke inzichten geen enkele kans op genezing bestaat. Bij opmerkelijk is er wel kans op genezing, maar is sprake van een

Dick Kruijthoff: 'Ik zie mijn onderzoek als een zoektocht naar eerlijkheid.'

bijzonder en opmerkelijk verband met het gebed, gelet op de situatie voor en na het gebed. In beide gevallen kun je als wetenschapper niet zeggen: dit is het werk van God. Dat blijft een geloofsuitspraak. Je kunt wel zeggen: ja, op het moment van het gebed is er medisch gezien een omslag geweest.'

In een tweegesprek over gebedsgenezing merkte VU-hoogleraar Stefan Paas op: 'Genezing is hoge uitzondering. Als een arts uitbehandeld is, is de heilige Geest misschien ook wel uitbehandeld.' Wat is jouw reactie?

'Allereerst, dit zeg ik als huisarts: in bijna alle gevallen – en ik bedoel ruim 99 procent – waarin we als medici zijn uitbehandeld, blijven mensen ziek of overlijden zij. In dit onderzoek gaat het mij om de uitzonderingen, als mensen onverwacht toch genezen en zij hier de hand van God in zien. Juist omdat hierover onder christenen zo veel discussie is, vind ik het belangrijk om te weten wat er gebeurt en wat de medische feiten zijn. Zodat je zaken inzichtelijk maakt en je tot "onomstreden" conclusies kunt komen. Op deze manier werkt de Rooms-Katholieke Kerk

al eeuwen in Lourdes: elke geclaimde genezing wordt zorgvuldig gedocumenteerd en door een college beoordeeld. Ten slotte: als christen sta ik ervoor open dat God mensen geneest, zeker. Alleen: hoe vraag je daarom? Zelf vind ik de formulering bij ziekenzalving mooi. Er wordt gebeden om genezing, terwijl er ook gezegd wordt: uw wil geschiede. Dan mag je weten dat God er altijd is, ook als geen genezing volgt.'

Leendert de Jong (GKv) is hoofdredacteur van *OnderWeg*.

Oproep

Dick Kruijthoff heeft voor zijn onderzoek diverse casussen beschikbaar. Enkele zijn al beoordeeld en gereed voor het afnemen van een diepte-interview met de patiënt. Er is behoefte aan meer casussen. Daarom de oproep aan lezers van *OnderWeg*: hebt u zelf genezing op gebed meegemaakt of kent u iemand voor wie dit geldt? Neem contact op met dokter Kruijthoff via redactie@onderwegonline.nl.

*Drie gemeenten over gebed,
genezing, teleurstelling en geloof*

'Het gaat bij genezing
veel meer om Gods
almachtige liefde dan
om ons zwakke geloof'

(beeld CHOA'photographer/Shutterstock)

Gebedsgenezing. Een beladen woord, waar veel mensen de kriebels van krijgen. De gedachten gaan al gauw naar excessen en teleurstellingen, in de hand gewerkt door massale genezingsconferenties. Voordat ik aan dit verhaal begon, kende ik diezelfde kriebels en weerstand. Met een zevental vragen ging ik langs gemeenten uit de GKv, de NGK of dicht daarbij, in Amersfoort, Houten en Rotterdam. Gaandeweg ontdekte ik dat er naast foute verhalen over genezing ook mooie verhalen te vertellen zijn. Kwetsbare en liefdevolle verhalen uit de gemeente, het lichaam van Christus, waar het gebed om genezing ingebed is in iets veel groters.

tekst **Elze Sietzema-Riemer**

Waarom is het belangrijk dat het gebed om genezing binnen de gemeente plaatsvindt?

De drie gemeenten zijn het erover eens dat genezing thuis hoort in de gemeente. René Barkema (GKv Amersfoort-Centrum): 'Gebedsgenezing is in de Bijbel echt ingebed in het beeld van het lichaam van Christus. Door zulke krachtige tekenen worden mensen getriggerd om te kijken wat er in zo'n plaatselijke gemeente gebeurt: er klinken niet alleen woorden van eeuwig leven, maar je vangt er ook zichtbare glimpen op van Gods nieuwe wereld. Iets waar je bij wilt horen.'

Die inbedding in de gemeente zorgt ook voor veiligheid, vindt Ron Becker van Crossroads Rotterdam: 'Het voorkomt excessen, juist omdat het in een rijke traditie staat, die de boel theologisch kan corrigeren.'

Als je er een aparte bediening van maakt, is er geen vangnet, hoor ik in de gesprekken. Een gemeente is van zichzelf een vangnet. Zeker als genezing uitblijft, is er nog wel die bedding van liefde, geloof en gedragen worden, 'naast elkaar als broers en zusters'.

Hoe geven jullie het gebed om genezing vorm?

Bij Crossroads is er altijd gelegenheid om gebed te ontvangen. Er is een gebedsteam waar je een beroep op kunt doen, maar in de praktijk is ieder gemeentelid daarvoor aan te spreken. Het komt regelmatig voor dat je tijdens het koffiedrinken na de dienst mensen voor elkaar ziet bidden. Het wordt gezien als onderdeel van gemeente zijn: in gebed samen naar God toe gaan. Het is normaal dat er, als iemand aangeeft ergens mee te zitten, direct, ter plekke, voor gebeden wordt. Bij uitzondering gebeurt dit met de hele gemeente samen, vaker gebeurt het in kleine kring. Daarbij wordt ook handoplegging en ziekenzalving toegepast. Ron Becker: 'In de beeldvorming wordt gebedsgenezing vaak gelinkt aan spec-

taculaire genezingsdiensten vol showelementen, waar iedereen het podium op gesleurd wordt. Zo doen wij dat niet. Ik ben ook zeker niet de enige hier die bidt om genezing of de enige die het "kan".' In NGK De Lichtboog wordt tijdens gebedspastoraat, ministry en in kerngroepen gebeden om genezing, vaak door twee bidders. Soms wordt daarbij een hand op de schouder gelegd en soms een hand op de plek waar het pijn doet. Ziekenzalving gebeurt ook, maar dan door de predikant met ouderlingen erbij. In GKv De Kandelaar wordt ook gebeden om genezing. Dit gebeurt persoonlijk, in gezinnen, kleine groepen, door ouderlingen in het pastoraat en ook in voorbede tijdens de zondagse samenkomsten. Eén keer heeft René Barkema gebeden middels handoplegging, waarna genezing volgde.

Voor alle drie de gemeenten geldt dat handoplegging en ziekenzalving niet gezien worden als maniertjes om toegang te krijgen tot gebedsgenezing. Er worden vooral twee redenen genoemd om het toe te passen. Allereerst is het navolging: ook Jezus en zijn discipelen legden handen op. Als tweede heeft het een symbolische waarde: je maakt daarmee de aanwezigheid van God voelbaar voor iemand. Handoplegging is een teken van zegen en intimiteit en bij ziekenzalving staat de olie symbool voor de heilige Geest. Het zijn vormen die de inhoud

onderstrepen: God is erbij. Ze staan daarmee in dienst van het gebed, maar zijn absoluut geen vereiste. Zonder dat is het gebed niet minder krachtig.

Waar bidden jullie precies voor en wat is het uiteindelijke doel van het gebed?

Mijn gesprekspartners benadrukken allemaal dat het doel niet genezing is, maar groeien in geloof, in relatie tot God. Daarbinnen is ruimte voor (het bidden om) genezing. Niet de genezing staat centraal, maar God. Er wordt voor alles gebeden om bevrijd te worden van dat wat in de weg staat tussen jou en God. Het doel is steeds: God groot maken en Hem betrekken bij je pijn. Dan gebeurt er altijd wel iets: in Amersfoort, in Houten en in Rotterdam. Ron Becker: 'God doet altijd iets. Is het niet de storm buiten jezelf tot bedaren brengen, dan wel de storm binnen jezelf.'

Wat mogen we in gebed van God verwachten?

Je mag verwachten dat God erbij is, hoor ik in alle drie de gemeenten. Cary Lenstra uit Houten: 'Verwachting zou ik breed willen zien. Doordat we als gezin veel van God verwachtten, zijn we zo gezegend. In al die tijd dat mijn man ziek was, hebben we Gods aanwezigheid bijna voelbaar mogen ervaren. In Matteüs staat dat als een kind zijn vader vraagt om een brood, de vader het geen steen

Deelnemende kerken

Ik sprak voor dit artikel met mensen uit drie gemeenten.

- Crossroads Rotterdam: Ron Becker (voorganger). Zie www.crossroadsrotterdam.nl.
- NGK Houten De Lichtboog: Agnes Huizenga (coach en contextueel therapeut), Diederik van Oord (huisarts) en Cary Lenstra (kinder- en jeugdpsycholoog). Alle drie zijn betrokken bij het gebedspastoraat binnen de gemeente, dat in 1995 is opgestart. Cary is ook ervaringsdeskundige; tien jaar geleden stierf haar man aan de gevolgen van een hersentumor, tien jaar nadat de diagnose was gesteld. Zie www.delichtboog.nl.
- GKv Amersfoort-Centrum De Kandelaar: René Barkema (voorganger). Zie www.kandelaar-amersfoort.nl.

Met een handoplegging maak je de aanwezigheid van God voelbaar voor iemand. Het is een teken van zegen en intimiteit. (beeld Nikki Zalewski/Shutterstock)

zal geven. Er staat niet dat het kind een brood krijgt. We krijgen niet altijd wat we willen, maar we mogen wel verwachten dat God het goede zal geven. Verbondenheid met Hem staat daarin centraal, niet gezondheid. Het goede is dus dat wat God het goede vindt voor ons. Dat kan van alles zijn: innerlijke of lichamelijke genezing, maar ook een vrede die alle verstand te boven gaat. Dat laatste mochten wij ervaren.'

Diederik van Oord, ook uit Houten, voegt daaraan toe: 'In de eerste verzen van de Bijbel staat dat de Geest zweeft over de wateren. Het woord dat er staat betekent "broeden". Daar waar de Geest is, wordt gebroed. Hij kan daar niet zijn zonder dat er kracht is, zonder dat er liefde en vergeving is. Hij is erbij. Laat Hem maar. Weet ik veel wat er gebeurt. "Er zijn" is in het geval van de heilige Geest altijd iets

actiefs: daar waar Hij is, is Hij scheppend en handelend aanwezig.'

Vanuit alle drie de gemeenten klinkt de waarschuwing: verwacht niet te weinig. We leven in een gebroken wereld en er zijn dus mensen die niet genezen. Uiteindelijk gaat iedereen dood. Veel gemeenten vinden het moeilijk om die spanning te verdragen en dat minimaliseert de verwachting. Maar in Amersfoort, Houten en Rotterdam weten ze vanuit eigen ervaring dat je zowel vol overgave kunt bidden om genezing als vol overgave kunt aanvaarden dat iemand niet geneest.

Wat als genezing uitblijft?

Diederik van Oord: 'We kijken uit naar een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. We moeten niet onderschatten wat er in de zondeval allemaal verkeerd is gegaan. Dus laten we ook niet zeggen dat het Gods wil is als iemand niet geneest. Daar geloof ik geen bal van. De Heer wenst iedereen het goede toe. Maar het is daar nu de tijd nog niet voor. We leven in die gebrokenheid. Ik zeg bijna dagelijks tegen mijn patiënten: "Het leven is oneerlijk." De Heer is bezig, dat weet ik.

Soms mogen we er al iets van zien en soms zit dat er niet in. Dat mogen we Hem niet verwijten.'

Van Oord vertelt over een recent pastoraal contact met een meisje dat al jaren een sterke doodswens heeft. 'Ze heeft de moed gehad om haar pijn tegen God uit te spreken. Degene die met haar was meegekomen en die al haar hele leven met haar oploopt, zei dat ze haar nog nooit zo ontspannen en erkend had gezien. Je hoort mij niks zeggen over genezing of wat dan ook. Zij heeft haar pijn bij God kunnen brengen en dat was voor haar iets heel bijzonders. Weet ik veel waar dit uitkomt. Ik heb nooit beweerd dat we haar gaan genezen. Ik heb alleen gezegd: wij willen jou voor Gods troon brengen en vragen of Hij zijn licht over jou wil laten schijnen. Dat is het.'

Zowel Ron Becker als Agnes Huizenga hebben seizoenen gekend waarin er regelmatig mensen onder hun handen genazen. Daartegenover staan seizoenen waarin er niets gebeurde. Waarom de ene keer wel en de andere keer niet? Wie het weet, mag het zeggen, klinkt het vanuit de drie gemeenten.

Hoe voorkom je teleurstellingen en excessen?

De inbedding in de gemeente zorgt voor toezicht en correctie. En de methodes waarmee in de drie gemeenten wordt gewerkt, zoals ministry, zijn erop gericht op een goede manier om te gaan met de kwetsbaarheid van mensen. De persoon waarvoor wordt gebeden, staat centraal: er is oog voor het proces waarin iemand zit, maar ook voor zijn of haar wensen. Zo wordt bij de handoplegging bijvoorbeeld eerst gevraagd of de persoon zich daar goed bij voelt. De NGK Houten kent op dat punt duidelijke regels en een follow-up. Zes weken na het pastoraat bellen ze de mensen op voor een evaluatie. Diederik van Oord: 'Excessen ontstaan op het moment dat je denkt dat je iets voorstelt in het koninkrijk van God. Je moet altijd naar God wijzen. Niet ik, maar

>> *Vanuit alle drie de gemeenten klinkt de waarschuwing: verwacht niet te weinig* <<

Hij. Ik geef pastoraat, maar ieder jaar krijg ikzelf ook pastoraat. Ik ben net zo'n prutser als ieder ander. Het is de Heer die het doet! Je bent één van de vier vrienden die iemand bij Jezus brengt, meer doe je niet. Je bent degene die die brancard laat zakken. Op het moment dat je denkt dat jij het doet, ga je helemaal onderuit.'

Hoe belangrijk is geloof in het bidden om genezing?

Al mijn gesprekspartners stellen eensgezind: het gaat scheef op het moment dat je genezing verbindt aan de mate van je geloof. Agnes Huizenga draait het om: 'We mogen geloven dat Gods

vangnet van liefde altijd sterker is dan onze teleurstelling. Hij is een goede God, die echt van ons houdt, en Hij heeft het goede met ons voor. Of dat nou genezing is of iets anders.'

Ook Ron Becker heeft niets op met het idee dat God geneest als je maar genoeg gelooft. 'Ik heb vaak genoeg gebieden om genezing, terwijl ik er zelf nogal ambivalent en onzeker in stond. Toch zie ik God dan dingen doen. Ik heb daar geen verklaring voor.'

René Barkema haalt de Bijbel aan: 'De vader van die zieke jongen aan de voet van de berg waarop Jezus verheerlijkt werd, zei: "Ik geloof, kom mijn ongeloof te hulp", en dat vond Jezus genoeg. Het

>> 'Je bent één van de vier vrienden die iemand bij Jezus brengt en de brancard laat zakken, meer doe je niet' <<

gaat bij genezing veel meer om Gods almachtige liefde dan om ons zwakke geloof.'

Elze Sietzema-Riemer (GKv) is journalist en godsdienstwetenschapper.

Zie www.elzeriemer.com.

Webtips

- bit.ly/2gy8nio
Prekenserie *Samen genezen* uit Via Nova (CGK Amsterdam), over genezing en de kerk als genezende gemeenschap, met preken van Stefan Paas, Laurens van Lavieren, Herman Bouma, Gert-Jan Roest en Nienke Hofsink.
- www.onderwegonline.nl/wp-content/uploads/2016/12/Opbouw-dossier-Gebed-en-genezing.pdf
Opbouw-dossier over gebed en genezing, met artikelen en discussies uit de periode 1993-2009.
- ernstleeftink.wordpress.com
Ds. Ernst Leeftink schreef in augustus/september 2016 diverse blogs over het thema.
- www.onderwegonline.nl/wp-content/uploads/2016/12/Preek-ds-Luite-Harm-Kooij.pdf
Een preek van ds. Luiten Harm Kooij over het thema, inclusief liturgie. Download de powerpointpresentatie van de preek via www.onderwegonline.nl/wp-content/uploads/2016/12/PPT-bij-preek-ds-Luite-Harm-Kooij.pptm.
- bit.ly/2gy64fx
Verklaring van de Nederlandse Lucasorde en Charismatische Werkgemeenschap Nederland over gebed en genezing.
- www.resource-arm.net/pdf/inhisnameflyer.pdf
In his name. Cursushandleiding van de Anglicaanse Kerk.
- www.royalmission.nl/activiteiten/wonderlijke-zondag
Diverse getuigenissen van genezingswonderen.
- www.youtube.com
Op YouTube zijn talloze video's te vinden over genezingen, onder meer van Janneke Vlot.

Leestips

- Mart-Jan Paul, *Vergeving en genezing. Ziekenzalving in de christelijke gemeente*, Zoetermeer (Boekencentrum), 1997.
- Mart-Jan Paul, *Handoplegging & ziekenzalving. Bijbelstudies over omgaan met ziekte*, Amersfoort (Ark Media/IZB), 2011.
- H. ten Brinke, J.W. Maris e.a., *Meer dan genoeg. Het verlangen naar meer van de Geest*, Barneveld (De Vuurbaak), 2004.
- H. ten Brinke, J.W. Maris e.a., *Geestrijk leven*, Barneveld (De Vuurbaak), 2006.
- Harmen U. de Vries, *Bid tot de Heer, geef plaats aan de arts*, Kampen (Kok), 2006.
- Gary Best, *Natuurlijk bovennatuurlijk. De woorden horen, de werken doen*, Amersfoort (Johannes Multimedia), 2007.
- E.A. de Boer e.a., *Levend water. Gereformeerd debat over charismatische vernieuwing*, Barneveld (De Vuurbaak), 2007.
- Ken Blue, *Gezag om te genezen*, Amersfoort (Inside Out), 2009.
- Pieter en Nelly van Kampen, *Ruimte voor het wonder. Over wonderen hier en ver weg*, Boekencentrum (Zoetermeer), 2010.
- Wilkin van de Kamp, *Waarom grijpt God niet in?*, Aalten (Stichting Vrij Zijn), 2016.

Een veilige kerk gezocht

Veel mensen zijn op zoek naar veiligheid. Ik ook. Thuis was voor mij niet veilig; de slaande hand van mijn vader en de controle door mijn moeder maakten het voor mij onveilig. Ik sta verwonderd over hoe het met mij is gegaan. Het had zo anders kunnen aflopen. Nu mag ik samen met mijn vrouw wonen in ons 'huis van vrede'. Het bord op ons huis met die naam raakt bij velen een snaar: verlangen naar vrede en veiligheid.

tekst **Jaap Ophoff** beeld **Adam Fagen**

Je zou verwachten dat kerken vrede en veiligheid bieden. Soms is dat ook zo. Ik besef echter dat je niet zomaar een veilige kerk bent. Een gemeente die dat opneemt in een visiedocument is daarmee nog geen veilige gemeente. Bovendien kun je voor de één een veilige kerk zijn en tegelijk voor de ander heel onveilig. Veel kerken zijn bijvoorbeeld jarenlang een veilige plek geweest voor rokers. Veel oudsten en voorgangers rookten immers zelf. Maar o wee als je voor het huwelijk had geroken aan seks. Dan was je de sigaar.

>> *Je kunt voor de één een veilige kerk zijn en tegelijk voor de ander heel onveilig* <<

Je bent dus niet zomaar een veilige kerk voor iedereen. En als je het voor iedereen wilt zijn of bent, dan zul je merken dat het gaat schuren. Juist als je een veilige kerk wilt zijn, ga je pijn ervaren, botsingen en schuurmomenten. We zijn zo verschillend. Leden van één lichaam, met onze eigen plek, ons eigen levensverhaal, ons eigen karakter en onze eigen spiritualiteit. De één vond de preek van afgelopen zondagmorgen prachtig. De ander kon er weinig mee of werd er zelfs pijnlijk door geraakt. Maar durf en kun je

dat nog zeggen als iemand anders er zo blij mee is? In de kerk leren we lief en aardig te zijn, maar dat leidt niet naar veiligheid! Een veilige kerk is een kerk waar iedereen welkom is met zijn of haar leven(sverhaal), karakter en spiritualiteit, zonder dat je dat hoeft te verstoppen. Lief en aardig zijn betekent voor mij in elk geval dat ik nogal eens verstoppertje heb gespeeld.

Verlangen

Ruim acht jaar geleden werd in onze gemeente hardop het verlangen naar een veilige gemeente uitgesproken en door de oudsten op papier vastgelegd. Daar was en ben ik heel blij mee. Want het stond in de context van 'veilig voor homo's'. Zou ik het meemaken voorganger te zijn in een gemeente waar homo's welkom zijn? Ja, dat is gebeurd. Homo's, al of niet met een relatie van liefde en trouw, zijn welkom in onze gemeente. Daar ben ik heel blij mee. Ik weet ook wat het ons als oudstenteam gekost heeft: er rezen bezwaren, bezwaarschriften werden geschreven, kerkelijke vergaderingen deden uitspraken. In dat proces, dat alweer enkele jaren achter ons ligt, heb ik één en andermaal tegen homo's in onze gemeente gezegd: wij staan als oudstenteam pal voor jullie. Deze bezwaren zijn niet tegen jullie gericht, maar tegen ons. Veiligheid bieden door in de bres te springen voor anderen, door je hoofd boven het maaiveld uit te steken en te blijven staan. Een veilige kerk begint bij jezelf: ben ik veilig voor de

ander en bied ik veiligheid? Soms is dat namelijk nodig. Veel mensen redden zichzelf prima, maar er zijn er ook die om verschillende redenen extra kwetsbaar zijn. Helaas ontbreekt het homo's en lesbiennes nogal eens aan veiligheid en bescherming. Nu zijn homo's ook niet allemaal één pot nat. Eén belangrijk punt geldt wel voor alle homo's die christen willen zijn en bij een kerk willen horen: ze vormen een kleine minderheid. Terwijl rokers nooit iets hoefden te vrezen, moeten homo's maatschappelijk en kerkelijk nog steeds vrezen: er is geen natuurlijke veiligheid en bescherming, omdat ze per definitie een minderheid zijn binnen de cultuur van kerk en maatschappij.

Schamen

In gesprekken van christenen over homo's wordt vaak gegrepen naar de bekende teksten. Grote en leuke uitdaging is om heel andere delen van het evangelie te openen, die onderbelicht zijn gebleven als het gaat over homoseksuele broers en zussen. Overigens heb ik hier het geheel van LHBT in beeld, ook als ik het nu iets specifieker heb over homo's. Eén van de Bijbelgedeelten die zicht geven op hoe je komt tot een veilige gemeente is 1 Korintiërs 12:22-24: 'Integendeel, juist die delen van het lichaam die het zwakst lijken zijn het meest noodzakelijk. De delen van ons lichaam waarvoor we ons schamen en die we liever bedekken, behandelen we zorgvuldiger en met meer respect dan die waarvoor we ons niet schamen. Die hebben dat niet nodig. God heeft ons lichaam zo samengesteld dat de delen die het nodig hebben ook zorgvuldiger behandeld worden.'

Ik lees hier dat er binnen de gemeente verschil is in kwetsbaarheid. En dat er leden zijn waarvoor ik me kan schamen. Eerlijk gezegd heb ik daar bij homo's geen last van. Ik ben graag bij homo's in de buurt, omdat het prachtige mensen zijn. Ik schaam mij soms wel voor mensen om wat ze zeggen. Ik voel me soms bij anderen ongemakkelijk. Ik weet echter dat er ook mensen zijn die dat ongemak voelen bij een homostel. Dat bedoelde ik toen ik zei: als je een veilige gemeente wilt zijn, gaat het schuren. Schuren en schamen. In een veilige gemeente lopen we daar niet bij weg, maar bieden we veiligheid. Extra zorg en bescherming. In een maatschappelijk klimaat dat zich verhardt richting LHBT'ers zouden de kerken de armen wijd open moeten doen: de kerk is immers het verlengstuk van de armen van de Vader!

Op m'n knieën

Die veiligheid en bescherming heb ik ook nodig. Want mijn persoonlijke veranderings- en genezingsproces

Zou ik het meemaken voorganger te zijn in een gemeente waar homo's welkom zijn? Ja, dat is gebeurd.

maakt mij kwetsbaarder. Bovendien ben ik voorganger met mijn levensverhaal, karakter, spiritualiteit en meningen. Die wil ik rustig kunnen uiten. Dat mag schuren en emoties teweegbrengen. Graag zelfs, want dan zetten we stappen naar ontmoeting. Ontmoeting aan de voet van het kruis. Op m'n knieën bij dat kruis, in het besef dat Jezus mijn kwetsbaarheid beschermt met zijn kruistocht en zijn liefde. En daar de ander ontmoeten, die net als ik genade heeft ontvangen. Aan de voet van het kruis kunnen we brood breken en levens delen, wijn drinken en klinken op gegroeide veiligheid.

Jaap Ophoff is predikant van de Opstandingskerk (GKv) in Zwolle.

›› *Woordzoeker*

Hartstochtelijk verlangen naar kerst

Waarom, HEER, liet U ons afdwalen van uw wegen? Waarom hebt U ons onbuigzaam gemaakt, zodat wij geen ontzag meer voor U hadden? (Jesaja 63:17)

tekst **Roel Venderbos** beeld **ginosphotos/iStock**

In Jesaja 63:7 – 64:12 klinkt een hartschotelijk verlangen naar kerst. Jesaja schreef het in de tijd van de Babylonische ballingschap. Een verschrikkelijke tijd voor iedereen die uitzag naar Gods koninkrijk. Wat kon dáár nu nog van terecht komen? God had zijn grote beloften voor deze wereld verbonden aan twee pijlers: de tempel op Sion en het paleis van David. Maar de tempel was gesloopt, en de laatste prins uit het huis van David was weggevoerd. En mét die prins duizenden en duizenden Israëlieten. De hemel leek potdicht. Alsof de situatie van Gods volk – en daarmee van deze wereld – Hem helemaal niets meer interesseerde. Jesaja kan dat niet geloven, daarom richt hij zich toch tot de enige die kan helpen.

Verkeerde vrouw

Voordat Jesaja een beroep doet op God, duikt hij in de geschiedenis. Hij kan er dan gewoon niet omheen dat hij eerst God moet danken. God is steeds zo trouw en onbegrijpelijk liefdevol geweest. Ook al was er vaak reden toe, Hij liet zijn volk niet vallen. Hij wilde gewoon niet zonder hen. Kijk maar naar de tijd van Mozes en de reis door de woestijn. Hij bleef van zijn

Om over na te denken

Jesaja geeft een scherpe analyse van (de mensen) van zijn tijd, maar ook van zichzelf. Waarom blijft hij desondanks hoopvol? Hoe ga jij dit jaar in onze spannende wereld kerst vieren?

mensen houden, al traptten ze Hem vreselijk op het hart. Lees maar de boeken over de rechters, Samuël en de koningen. Het lijkt wel alsof God niet weg te branden is bij Israël, die verkeerde vrouw... Tot nu, de tijd van Jesaja. Want nu lijkt God

>> Hoe is het mogelijk dat dit vers een plaats kreeg in de Bijbel? <<

in een vijand veranderd. Altijd sprong Hij in de bres voor zijn volk, nu staat Hij lijnrecht tegenover hen. Zeker, zegt Jesaja, we hebben echt gigantisch veel boter (zonden) op ons hoofd. God, U hebt alle reden om met ons te stoppen (Jesaja 64:5-7). Maar dat zou betekenen dat wij door onze zonden een einde kunnen maken aan Gods liefde. Als dát zo is, blijven we nergens, Heer! (Jesaja 63:11b-15) Ons leven danken we aan uw barmhartigheid over ons. Daar zet U toch geen punt achter?!

Gedurfd

En dan volgen misschien wel de meest gedurfde zinnen uit de Bijbel: 'Waarom, HEER, liet U ons afdwalen van uw wegen? Waarom hebt U ons onbuigzaam gemaakt, zodat wij geen ontzag meer voor U hadden?' Hoe is het mogelijk dat dit vers een plaats kreeg in de Bijbel? Alsof het Gods

schuld is wanneer wij Hem verlaten! Dat roept een heleboel vragen en gedachten op. Ik lees er óók het omgekeerde in, dat God de enige is die ons weer bij Hem terug kan brengen. Leaders van vroeger, zoals Abraham en Mozes, of inspirerende leaders vandaag kunnen ons uiteindelijk niet helpen. We moeten het van onze hemelse Vader hebben! Ook in de verlegenheid waarin wij als Nederlandse christenheid verkeren. Alleen al zo veel kerken die sluiten...

God, scheur toch alstublieft de hemel open en daal af! Als er één God is die dat zou kunnen en willen, bent U het. Zo smeekt Jesaja bij God. En het gebeurde. De hemel

>> De nood van onze wereld laat Hem niet onbewogen <<

scheurde open, midden in de nacht: Jezus werd geboren. En straks gaat hij opnieuw open. Midden in de nacht van deze wereld. De nood van onze wereld laat Hem niet onbewogen. God blijft niet zwijgen. Kerst: word blij! Jezus is gekomen en zal opnieuw komen. De nacht der zonde zal verdwijnen, genade spreidt haar morgenrood.

Roel Venderbos is predikant van de NGK Kampen, afgestaan voor het werk als geestelijk verzorger in een verpleeghuis.

Kalkoen

Als u dit leest, is er eindelijk rust. Dat hoop ik voor u. In de weken voor kerst zijn alle toch al korte dagen vol gepland. Zo gauw de Sint vertrokken is, moeten we de kerstboom optuigen, naar concerten gaan, diners plannen, kerstvieringen op school bijwonen, projecten op ons werk afsluiten en naar feestjes gaan om het jaar goed met elkaar te beëindigen. Misschien doen we diaconaal ook nog iets moois, zoals daklozen bedienen bij een kerstmaaltijd of pakketten uitdelen namens de voedselbank. Op z'n minst storten we nog een extra gift voor hulp aan mensen voor wie deze kerst donkerder is dan voor ons.

Op kerstavond moet ons overvolle decemberlijstje afgewerkt zijn. We zijn afgedraaid, maar het feest moet nog beginnen. Op kerstmorgen kunnen we het nog net opbrengen om naar de kerk

>> U weet best waar het evangelie toe oproept <<

te gaan, zeker nu het dit jaar op zondag valt, maar we vieren het kerstfeest ingetogen, na de uitbundige dienst van gisteravond. Blijven we nog om koffie te drinken? Of haasten we ons naar huis, waar al dat lekkers en de gezelligheid wachten? Zo vroeg mogelijk de gordijnen dicht. Na al dat zwoegen heerlijk tijd voor jezelf en voor de mensen dichtbij.

Mag dat niet dan? U hoeft van mij geen aansporing te verwachten dat u vooral met kerst de eenzamen niet moet vergeten. Dat u moet delen van uw overvloed. Preken laat ik aan uw dominee over. U weet best waar het evangelie toe oproept. U moet niets, maar mag des te meer, deze laatste dagen van het jaar: uitrusten, terugblikken, danken, delen, dromen over de tijd die komt en daarvoor bidden.

Misschien bent u moe van al het moeten. Maak dan een nieuw begin door rust bij God te vinden. Neem de tijd om het overwelddigende nieuws dat God naar ons toe komt rustig door te laten dringen. Na een drukke periode trok Jezus zich ook vaak even terug om tijd met zijn Vader door te brengen. Deze Jezus kwam bij

ons heel gewoon. Heet Hem maar welkom. En prima als dat in gezellige familiekring met kalkoen en lichtjes is.

Eline de Boo is schrijfster met een missionaire roeping.

Wat hou

In mijn werk als evangelisatie-trainer en -adviseur hoor ik veel mensen vertellen waarom ze evangelisatie moeilijk vinden of er niet aan toekomen. Ik noem dit tegenwoordig evangelisatie-uitvluchten: woorden en gedachten die maskeren dat je iets eigenlijk niet wilt, niet urgent of belangrijk vindt.

tekst **Peter Wierenga** beeld **rawpixel/123RF**

Dit artikel schrijf ik in vrij stellige bewoordingen. Het is aan jou om te beoordelen of dat terecht is. En of het op jou slaat, of niet. Hieronder staat een lijstje met bekende evangelisatie-uitvluchten. Vink aan welke jij weleens hebt gebruikt.

- Deze week had ik er geen tijd voor
- Ik ga er een Bijbelstudie over doen
- Onze kerk heeft daar geen beleid voor
- Ik kan mensen toch niet overtuigen
- Iedereen is al lid van een kerk bij ons in de buurt
- Ik ben geen type om te evangeliseren
- Eerst moeten we aan de slag met de jongeren in onze gemeente
- Ik heb geen zin daarover nu na te denken
- Ik ken niemand met wie ik het over geloof kan hebben
- Onze evangelisatiecommissie doet dat al
- Ik vind het eng en durf het niet
- Ik ben geen prater, laat mij maar koffie schenken
- Eigenlijk weet ik niet waarom ik er niet over nadenk

Wat houdt jou tegen?

Wie was *en* eerlijk *en* scoorde nul? Hoeveel scoorde jij? Twee? Zes? Hoger?

Opgeslokt

Uitvluchten zijn de oppervlakkige uitingen. Daaronder zitten de diepere gevoelens, die we niet graag benoemen en liever niet onder ogen willen zien. Gedachten en gevoelens die we wegdrücken: we schieten tekort, we hebben geen zin, we... Vul maar in. Ze maskeren onze angst, onze onverschilligheid, ons gebrek aan durf, onze ongehoorzaamheid aan een opdracht van God. Of ze laten gewoon zien dat we te veel met onze eigen dingen bezig zijn en daardoor worden opgeslokt.

De meeste christenen hebben God meer dan voldoende lief. Maar het is niet zelden een wat egocentrische liefde: het gaat om mijn relatie met God, mijn behoefte aan liefde en zorg. Dat is een zelfzuchtige en gebrekkige vorm van geloof. Het is kleingeloof. Dat willen we liever niet van onszelf erkennen. We zoeken uitvluchten en excuses. We maskeren dat we niet doen wat God graag wil.

Wat zijn de dieper liggende redenen waarom het voor jou zo moeilijk is om te getuigen van je geloof, uit je comfortzone te komen, gerechtigheid te zoeken? Wat houdt je werkelijk tegen?

Schuldig

Weten dat je iets moet doen en het dan

>> We maskeren dat we niet doen wat God graag wil <<

Zoek naar mensen die je lief zijn en God niet kennen. Probeer je voor te stellen hoeveel God van hen houdt.

toch niet doen, levert schuldgevoelens op. Ik denk dat veel christenen daar last van hebben: ze 'moeten' evangeliseren en doen het niet. Ze voelen zich schuldig, maar ze veranderen niet en daardoor voelen ze zich extra schuldig. Gelukkig is er een oplossing voor deze cyclus.

- Ga niet aan de slag omdat je je schuldig voelt.
- Probeer je te richten op Gods verlangen om mensen te redden. Blijf in God, dan blijft Hij in jou. Lees Johannes 15: richt je niet op je vruchten, maar richt je op je bron.
- Focus niet op jezelf, maar op andere mensen. Zoek naar mensen die je lief zijn en God niet kennen. Probeer je voor te stellen hoeveel God van hen houdt. Probeer ook zelf zo van hen te houden. 'De liefde is geduldig en vol goedheid. De liefde kent geen afgunst, geen ijdel vertoon en geen zelfge-

>> Leef met God en laat vervolgens veel van jezelf zien <<

noegzaamheid. Alles verdraagt ze, alles gelooft ze, alles hoopt ze, in alles volhardt ze' (1 Korintiërs 13:4, 7). Laat de liefde voor God de bron zijn voor jouw liefde voor je medemens. Wil je contact met de ander, leef dan met God en laat vervolgens veel van jezelf zien. Dan kun je met een gerust hart het onzevader bidden.

Peter Wierenga is landelijk adviseur missionair werk in de NGK.

Uit alles wat er op het gebied van geloofs- en gemeenteopbouw verschijnt, haalt de rubriek Stimulans elke keer een aantal krenten uit de pap. Deze keer onder andere werkmateriaal voor jeugdgroepen over recht doen aan vluchtelingen en een blog over hoe je in het licht van de Bijbel moet omgaan met boosheid.

tekst Heleen Sytsma-van Loo

Jongeren en vluchtelingen

Micha Nederland lanceert samen met ZOA het werkboek *Recht doen aan vluchtelingen*. Hiermee kunnen jeugdleiders drie bijeenkomsten organiseren voor hun club, catechesegroep of jeugdvereniging. De organisaties willen jongeren door deze bijeenkomsten aan het denken zetten en uitdagen om in actie te komen op een manier die bij hen past. Het materiaal is gericht op jongeren van 14 tot 16 jaar. De thema's die aan de orde komen zijn recht en onrecht, vluchtelingen ver weg, en vluchtelingen dichtbij. Het programma speelt in op vragen die actueel zijn en is uitdagend voor jongeren.

Het werkboek is een aanvulling op de Micha Young-cursus. ZOA-medewerker

Henriëke Buit zegt over het werkboek: 'Op het nieuws komen vluchtelingen zo vaak voorbij dat jongeren zich ervoor afsluiten. Door middel van deze bijeenkomsten willen we de vluchtelingen weer een gezicht geven en jongeren aanmoedigen om voor hen in beweging te komen. De opdrachten laten de jongeren ook zelf iets ervaren van wat het betekent om een vluchteling te zijn. We hopen dat de jongeren erachter komen dat ze niet alle problemen hoeven op te lossen, maar op hun manier wel iets kunnen betekenen voor mensen die alles achter moesten laten.'

De werkboeken zijn te bestellen voor € 6,95 via www.zoa.nl/ bestel-recht-aan-vluchtelingen.

10.000 redenen

In de afgelopen jaren is het lied '10.000 redenen tot dankbaarheid' (Opwekking 733) één van de populairste aanbiddingsliederen geworden. De oorspronkelijke Engelse versie werd zo'n tien jaar geleden op een achternamiddag geschreven door Matt Redman en zijn vriend Jonas Myrin; ze wonnen er in 2009 een Grammy Award mee in de categorie gospelmuziek. Melodie en tekst werden hun als het ware in de mond gelegd, schrijft Redman. Uitgeverij Vuurbaak bracht vorige maand de Nederlandse vertaling uit van het boek *10.000 Reasons (Bless the Lord)*, waarin Redman de korte ontstaansgeschiedenis van het lied beschrijft en vervolgens wat het lied voor mensen in voor- en tegenspoed betekent. Het boek,

getiteld *10.000 redenen. Verhalen over geloof, hoop en dankbaarheid*, bevat naast Redmans uiteenzetting over het lied een verzameling verhalen die zich onder meer afspelen in het ziekenhuis, bij het graf en in de gevangenis. De strekking is: lofprijzing tilt je boven jezelf en je omstandigheden uit, het is als het ware preken tegen jezelf dat God erbij is en de regie heeft. Het lied is in het Nederlands vertaald door Elbert Smelt en Kees Kraayenoord. Die laatste schrijft op het achterflap van het boek: 'Tijdens het lezen van dit boek ontdekte ik in mijn eigen hart geregeld een gevoel van dankbaarheid en aanbidding. Dit bewijst dat Redman niet alleen met zijn zingen, maar ook met zijn schrijven een echte aanbiddingsleider is.'

Koester boosheid niet

Laat de zon niet ondergaan over uw boosheid', waarschuwt Paulus in Efeziërs 4. In een (Engelstalige) overdenking op www.desiringgod.org van 7 december jongstleden geeft Marshall Segal een heel aantal redenen om die aansporing serieus te nemen (zie www.desiringgod.org/articles/don-t-go-to-bed-with-your-anger). Het feit dat het een Bijbelse aansporing is, is op zichzelf al reden genoeg natuurlijk. Segal begint met de constatering dat het ons irriteert als anderen boos zijn, maar dat we desondanks onze eigen boosheid vaak koesteren als een warme deken. Die gevoelens van boosheid laten varen zonder dat de aanleiding ervan de wereld uit is, voelt als verraad aan ons eigen hart. Segal zet uiteen waarom boosheid van binnenuit aan je vreet. Eén reden is dat de duivel alle ruimte krijgt in een

boos hart, en daarbij wijst hij op teksten als Psalm 37:8: 'Wind je niet op, laat je woede varen, erger je niet, dat brengt maar onheil.' Een andere reden om boosheid niet te koesteren is dat verzoening meestal moeilijker wordt

>> We koesteren onze boosheid vaak als een warme deken <<

naarmate er meer tijd zit tussen de aanleiding voor de boosheid en het moment waarop je de koe bij de horens vat. Na nog een aantal andere redenen gegeven te hebben spoort Segal de lezer aan om zich te kleden met de geweldige kracht van geduld en vergeving, want: 'Beter

Verzoening wordt meestal moeilijker naarmate er meer tijd verstreken is sinds de aanleiding voor de boosheid. (beeld auremar/123RF)

een geduldig mens dan een vechtjas, beter zelfbeheersing dan een stad veroveren' (Spreuken 16:32).

Over de betekenis van Jezus' namen

De namen van Jezus zijn vandaag wereldwijd bekend: Jezus Christus, Zoon van God, Heer, zo schrijft dr. Jakob van Bruggen in *Het geheim van Jezus' namen* dat in oktober verscheen bij uitgeverij Kok. Toch was er een tijd dat deze namen onbekend waren in de wereld van de mensen, zo vervolgt hij.

>> Ze onthullen een verlossend geheim dat eeuwenlang verborgen bleef <<

Ze onthullen een verlossend geheim dat eeuwenlang verborgen bleef. In dit boek onthult Van Bruggen het geheim van die namen. Dat doet hij in twee delen (Veelbelovende namen en Blijvende namen) die elk weer in drie hoofdstukken zijn onderverdeeld, waarin achtereenvolgens de namen Jezus, Christus en Heer voor het voetlicht komen en worden uitgelegd binnen de context van dat hoofdstuk. Het eerste hoofdstuk van het boek is in zijn geheel te downloaden via de website van de uitgever, zie www.kok.nl/boek/het-geheim-van-jezus-namen. Dat maakt het gemakkelijk om te beoordelen of je met je kring of Bijbelstudiegroep met het boek aan de slag wilt. Voor dat doel is het zeker geschikt.

Wat spreekt jongeren aan?

Het Brexitreferendum en de verkiezing van Trump hebben duidelijk gemaakt dat in de westerse samenlevingen de onderscheiden generaties verschillende ideeën hebben over de toekomst. Voorstanders van de Brexit en van Trump waren vooral 45-plussers, de tegenstanders meestal jonger dan 35. Die verschillen tussen de generaties zijn er ook in de kerk.

tekst **Paul Smit**

Agenda

- 27-30 december 2016: HGJB-Kerstconferentie voor jongeren van 17 tot en met 26 jaar op vakantiepark Pagedal te Stadskanaal. Met optredens van Matthijn Buwalda en Hanne de Vries. Zie www.hgjb.nl/voor-jongeren/activiteiten/activiteit:kerstconferentie-2016.htm.

- 14 januari 2017: Prayer Night 2017, een avond waarop jongeren met verschillende achtergronden elkaar ontmoeten om samen God te (aan)bidden. Zie www.prayernight.nl.
- 20-21 januari 2017: Jeugdleidersconferentie 2017 in congrescentrum De Werelt in Lunteren. Het thema is 'Verwondering'. Zie www.jeugdleidersconferentie.nl.

Als we kijken naar het referendum in Groot-Brittannië en de verkiezingen in Amerika zou je generaliserend kunnen zeggen dat jongeren tot 35 kozen voor de keuzevrijheid van individuele mogelijkheden, terwijl 45-plussers kozen voor herkenbare groepsaders. Dat er verschil is tussen de jongere en oudere generaties zien we ook in de manier waarop de generaties zich organiseren. Jongeren tot 35 organiseren zich naar eigen inzicht in netwerken en 45-plussers organiseren zich in de voorsnog gevestigde structuren. Getalsmatig is dat bijvoorbeeld ook terug te zien in de leeftijdsopbouw van de leden van vakbonden, politieke partijen en ook kerken. Jongere en oudere generaties hebben een verschillende beleving van wat 'samen' is. En vanuit dat verschil wordt er anders gereageerd op wat er in onze samenleving speelt. 'Samen' is voor de jongere generaties: met een groep vrienden vanavond gaan barbecueën in het park. Voor de oudere generaties is 'samen': dan-en-dan een barbecue organiseren voor iedereen van onze groep. Dat is een subtiel verschil tussen twee mentaliteiten: de ene van netwerkpers, de andere van georganiseerd. In de ene gebeurt iets vanuit

een spontaan opgekomen initiatief, bij de andere vanuit een vooropgezet plan. Het verschil wordt hier wat gechargeerd neergezet, maar het is wel degelijk een herkenbaar verschil. De jongere generaties zijn meer gericht op wie ze allemaal kennen en wat hen per activiteit onderling verbindt. De oudere generaties zijn meer gericht op het organisatieverband en op de mensen die ze van daaruit kennen.

Aanspreken

De jongere generaties laten zich dus door twee principes aanspreken:

1. de keuzevrijheid van individuele mogelijkheden, waarmee de eigen identiteit vorm wordt gegeven;
2. het samenkomen in organisatie-overstijgende netwerken, waarin idealen of doelen worden gedeeld.

Deze twee principes geven ook richting aan wie de jongere generaties als christenen zijn en wat ze doen. Ze gaan samen naar Opwekking, samen naar een concert van Twenty One Pilots, samen naar de kerk, komen samen maatschappelijk in actie; met vrienden (in de breedste zin van het woord) en met een doel. Genieten is óók een gezamenlijk doel.

De uitslagen van het Brexitreferendum en de Amerikaanse verkiezingen laten ook iets zien van een groeiende onvrede met hoe 'het systeem' functioneert. (beeld Ed Everett)

Maatschappelijk

De uitslagen van het Brexitreferendum en de Amerikaanse verkiezingen laten ook iets zien van een groeiende onvrede met hoe 'het systeem' functioneert. Recente polls in Nederland wijzen in diezelfde richting. Wat kort door de bocht geformuleerd is het systeem te definiëren als de invloed van de gevestigde organisaties, zoals multinationals, banken, politiek en overheid, en religieuze instellingen. Die grote overkoepelende organisaties worden gewantrouwd. Daarnaast leeft er in de hele samenleving een verlangen naar overzicht en duidelijkheid.

De jongere generaties, die zich vanuit de twee hiervoor genoemde principes laten aanspreken, kiezen eerder voor kleinschalig en lokaal binnen de door henzelf opgezette netwerken. Lokaal kan overigens net zo goed een samenwerking zijn ergens in Verweggistan, als het maar samen is met echte mensen, voor een concreet doel en op een aanwijsbare plaats. Het doel is om samen lokaal – hier of daar – een verschil te maken. Een paar voorbeelden:

- Samen de lokale voedselbank helpen, omdat de overheid mensen onvoldoende in hun bestaan ondersteunt.
- Samen overstappen naar een andere bank, omdat die belooft verantwoord te investeren.
- Samen informatie delen over kledingketens om te checken of ze wel een goed werknemers- en milieubeleid volgen.
- Samen eens per maand mee-eten in het verzorgingstehuis, omdat de bewoners ook gewoon mensen zijn.
- Samen trainen voor Alpe d'HuZes, omdat één van de ouders in de groep kanker heeft.
- Samen op reis naar Verweggistan, omdat ze daar mee willen werken aan de opbouw.
- En dan ook samen de mensen uit Verweggistan die het niet meer redden hier ontvangen, omdat ze nu weten uit wat voor situatie die mensen komen.
- Samen... doen wat hun handen vinden om te doen.

Wil je dus iets met en voor jongeren organiseren, zorg er dan voor dat het zo concreet en persoonlijk mogelijk is. En als de inzet van de jongere generatie toch via een overkoepelende organisatie gaat, dan moet die organisatie in het netwerk wel een betrouwbare naam hebben.

Consumptiegedrag

Laten we met elkaar ook eerlijk zijn, want die eerlijkheid spreekt jongeren aan. Wat God in het evangelie van ons vraagt, gaat ver en is niet gemakkelijk te volbrengen. We raken zomaar teleurgesteld en zijn soms gewoon egocentrisch in ons consumptiegedrag of in de tijd die we voor een ander vrijmaken. We zijn niet altijd bezig met samen voor een doel gaan. We zijn kwetsbaar en beperkt. En dat is waar het evangelie de verschillen weer verbindt: we zijn allemaal afhankelijk en onze wereld is niet maakbaar. Naast de aansporing in de Bijbel om het koninkrijk van God zichtbaar te maken, staat ook de

>> Genieten is óók een gezamenlijk doel <<

troost van de eeuwige genade. Het zijn twee kanten van het evangelie die alle generaties samenbinden. Dus laten we onze eigen tegenstrijdigheden eerlijk benoemen, want ook dat spreekt de jongere generaties aan.

Paul Smit is jeugdwerkadviseur bij het NGK Jeugdwerk en maakt deel uit van de werkgroep 'Deel je leven' van Diaconaat en jeugdwerk, die verder bestaat uit: Anko Oussoren (Praktijkcentrum), Derk Jan Poel (Diaconaal Steunpunt), Ingrid Dobbe (Deputaten Diaconaat CGK), Jenne Minnema (CGJO) en Karen Scheele (NGK Jeugdwerk).

Media/tips

- De videoclip van het nummer 'Are you lost in the world like me' van Moby & The Void Pacific Choir illustreert het gevoel van jongeren dat het systeem faalt en laat hun zoektocht naar overzicht zien. Zie www.youtube.com/watch?v=VASyWEuqFd8.

- Lees het artikel 'Ook bij de Nexit: een generatiekloof'. Zie http://opiniepanel.eenvandaag.nl/uitslagen/68105/ook_bij_de_nexit_ee_generatiekloof

Vervreemd van je land

Af en toe kan ik me knap vervreemd voelen van het land waar ik woon. Soms heeft dat letterlijk te maken met wat we met dat land – de grond – doen.

tekst **Embert Messelink** beeld **drbob97/Flickr**

Het boerenland in Nederland wordt steeds grootschaliger en intensiever benut. Daarmee wordt het ook saaier. Landschapselementen worden met de grond gelijk gemaakt, natuurwaarden gaan teloor. Nieuwe snelwegen doorsnijden waardevolle natuur, steden breiden uit. We krijgen als we niet oppassen een economisch rendabel, maar akelig eentonig landschap – als dat al niet het geval is.

Drama

Recent las ik twee boeken over wat we met het boerenland doen. Het eerste was *De graanrepubliek*, de bestseller van Frank Westerman over Noordoost-Groningen, waar ruilverkaveling en intensivering van de landbouw eindigden in overproductie: een drama voor de boeren. Ondanks de enorme opbrengsten konden ze nauwelijks een droge boterham verdienen.

Het andere boek was *Dit is mijn hof* van de Vlaamse journalist Chris de Stoop. Hij beschrijft hoe Vlaamse boeren

langzaam de duimschroeven kregen aangedraaid. Milieubeschermers en havenuitbreiders hadden elkaar gevonden in ontwikkelings- en natuurcompensatieplannen. De boeren trokken aan het kortste eind. Het oude boerenlandschap verdween, havens en nieuwe natuur kwamen ervoor in de plaats. Op de achtergrond spelen gevoelens van vervreemding in beide boeken een rol. Boeren raken vervreemd van hun eigen land, als verre ambtenaren beslissen dat het onder water wordt gezet om 'vogeltjesland' te worden. Mensen met hart voor de natuur raken vervreemd van het kale boerenland, dat in hun ogen weinig meer is dan 'groen asfalt'. Geen bloemetje groeit er meer, geen vogel wil er meer broeden. Kijk maar naar de dramatische neergang van de Nederlandse weidevogels.

Vlinders

Als ergens in de Bijbel mensen zich vervreemd voelden in het land waar ze leefden, dan was het wel het volk Israël

in Babel, in de ballingschap. God was op afstand, het beloofde land – overvloedig van melk en honing! – leek voor altijd verloren. Daar zaten ze, vol verlangens naar dat andere land, ver weg. In die diepte van vervreemding komt de profeet Jeremia met een voor hen bijna stuitende opdracht: ga op deze verre plek gewoon leven met God en met mensen (Jeremia 29:4-7). Dat leven met God in tijden van vervreemding mag heel basic beginnen. Een huis bouwen, een tuin aanleggen; zorgen dat je eten verbouwt en wellicht ook een plek geeft aan planten, vlinders en vogels. Je kinderen laten huwen; dus hen goed opvoeden en een toekomst geven. Bid-

›› *We krijgen een economisch rendabel, maar akelig eentonig landschap* ‹‹

Boeren raken vervreemd van hun eigen land, als verre ambtenaren beslissen dat het onder water wordt gezet om 'vogeltjesland' te worden.

den voor de stad, en vast ook voor je burens. Doen wat je hand vindt om de vrede te bewaren en te laten toenemen. Ik hoor er een duidelijke weerklank in van Genesis 1. Ook daar gaat het over een tuin ('bomen die er aanlokkelijk uitzagen, met heerlijke vruchten'), voedsel voor de mensen ('Ik geef jullie alle zaaddragende planten en vruchtbomen'), nakomelingen ('wees vruchtbaar en word talrijk') en goed omgaan met de schepselen ('heers over de vissen van de zee, de vogels van de hemel en over alle dieren die op aarde rondkruipen'). Met al deze aardse zaken begint kennelijk het leven met God. Ben je vervreemd van de grond waar je leeft? Dan weet je wat je te doen staat. Wil je leven met God, wijd je dan toe aan de plek waar je leeft.

Wortelen

Dat is het Bijbelse principe dat ik hieruit haal: ga wortelen op de plek waar je leeft. Het land waar je woont, is niet zomaar een willekeurig stukje grond. Het verdient zorg, voor jezelf, je nakomelingen en alle andere schepselen. En als je dat doet, kom je tot je bestemming als mens – de bestemming die God je geeft. Een mooi principe, tegen alle gevoelens van vervreemding in!

Embert Messelink (NGK) is directeur van de christelijke natuurbeweging A Rocha.

>> Column

Wat willen we beschermen?

Op dit moment vindt er een ware revolutie plaats in het gebruik van gegevens. Veel mensen hebben het gevoel dat ze niets te verbergen hebben en plaatsen van alles op internet: persoonlijke gegevens, foto's, blogs, scripties enzovoorts. Het lijkt allemaal zo onschuldig, maar al deze gegevens kunnen gebruikt worden om een profiel van iemand te maken (bijvoorbeeld door de app *Crystal Knows*). Dergelijke profielen kunnen gemakkelijk een eigen leven gaan leiden. Bijvoorbeeld als ze gebruikt worden om iemands sociale status te bepalen en daarmee invloed uit te oefenen op een sollicitatie naar een nieuwe baan, op het aankopen van een product of het krijgen van een hypotheek.

Een nieuwe loot aan de datastam is het contactloos meten

>> Een nieuwe loot aan de datastam is het contactloos meten van allerlei lichaamsgegevens <<

van allerlei lichaamsgegevens, zoals gewicht, lengte, bloeddruk en emotie. Eén van de meer onschuldige toepassingen is het gebruik van dit soort apps in kledingwinkels om iemand te adviseren over de kledingmaat. Een andere onschuldige toepassing is het analyseren van gezichtsuitdrukkingen bij het bekijken van een kledingstuk om te bepalen wat het publiek mooi vindt en wat niet. Maar het wordt gevaarlijk als dit soort gegevens – legaal of illegaal – gekoppeld worden aan persoonlijke gegevens. Dan wordt iemands sociale status verrijkt met allerlei gevoelige gegevens, met alle gevolgen van dien. De vraag is niet of we iets te verbergen hebben, maar wat we willen beschermen. Daarom zullen we veel voorzichtiger moeten worden met het plaatsen van allerlei gegevens op internet. Ook als kerken zullen we ons moeten afvragen wat we willen beschermen aangaande de gemeente, de kerkleden en de predikant.

Gelukkig is niet alles negatief. Laatst heb ik op een congres met de nieuwste apps mijn belangrijkste gegevens contactloos laten meten. Ik kwam eruit als een vrouw van tussen de 30 en 35 met een BMI van 22. Kijk, dat is nog eens een opsteker.

Maarten Verkerk (GKv) is bestuurslid van VitaValley en bijzonder hoogleraar christelijke filosofie aan de TU Eindhoven en de Universiteit Maastricht.

Donatus verzekert vertrouwd

Donatus verzekert kerkgebouwen en wat daar bij hoort, zoals ruimtes voor kinderopvang, doopvonten, kanselbijbels en orgels. Donatus is een betrokken specialist. Klein genoeg om u persoonlijk van dienst te zijn. Groot genoeg om uw verzekeringsbelangen aan toe te vertrouwen. Samen met u zorgen we ervoor dat wat waardevol is, behouden blijft voor onze kinderen en hun kinderen en hun kinderen...

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

Kun je nog in een hemel geloven als je de hel hebt gezien?

Moriam is in Congo jarenlang als seksslavin misbruikt door rebellen. Normaal gesproken heeft ze geen toekomst. Ze komt nooit meer aan een man. Durf jij voor haar nog te geloven in een toekomst? In geluk?

Tear geeft mensen nooit op. We zien straaltjes licht, hoe dicht de duisternis ook is.

Wil jij mensen ook niet opgeven? Steun ons project voor misbruikte meisjes in Congo. **Ga naar Tear.nl.**

tear

Voor de aarzelende optimisten.